

Prometheus'un Ve Benzer Mitlerin İzinindeki Sanat

Art Following Prometheus And Similar Myths

ÖZET

Sanat, mitolojilerdeki figürlerin başlarından geçenleri yansıtarak toplumun kolektif bilincini şekillendiren ve toplumsal dönüşümde etkili olan önemli bir ifade biçimidir. Mitolojik figürler, günümüzde bile dolaylı yollardan varlıklarını sürdürebilir ve farklı alanlarda yer bulabilirler. Mitolojik anlatılar ve figürler, toplumların kültürel mirasının bir parçasıdır ve toplumun kimliğinin ve kökenlerinin bir parçası olarak kabul edilirler.

Prometheus, antik Yunan mitolojisinde efsanevi bir kahraman olarak önemli bir figürdür. Prometheus, insanlığın gelişimine katkıda bulunmuş, yaratıcılığı ve idealist doğasıyla özgür düşüncenin temsilcisi olmuş, ateşi çalıp insanlara vermiş bir tanrısal figür olarak bilinir. Prometheus'un insanlığa ateşi vermesi, insanların aydınlanması ve ilerlemesi için bilgi ve ilhamın kaynağı olması anlamına gelmektedir. Günümüz sanatçıları, Prometheus gibi ateşi taşıyan ve toplumu aydınlatan, dönüştüren ve yeni perspektifler sunan sanatçılardır. Sanatçılar, yaratıcılıkları ve düşünsel çabalarıyla topluma ilham verirler ve yeni fikirlerin filizlenmesine katkıda bulunurlar. Onların eserleri, toplumda dönüşümün tohumlarını eker ve insanların kalplerinde yeni bir umut yeşermesine yardımcı olur.

Prometheus'un temsil ettiği özellikler sadece Yunan mitolojisine özgü değildir; farklı kültürlerde benzer niteliklere sahip figürler bulunur. Bu figürler, topluma yol gösterir, dönüşümü tetikleyen ve yeni ufuklar açan profillere sahiptirler. Bu nedenle, günümüz sanatçıları, Prometheus ve diğer mitolojik figürlerin özelliklerini taşıyan ve toplumsal dönüşümde kritik bir rol oynayan sanatçılardır. Günümüz sanatçıları, toplumun sınırlarını genişleten ve dönüşümü tetikleyen bir ateş taşıyıcısı gibi hareket ederler. Sanatlarıyla insanları düşünmeye ve sorgulamaya teşvik eder, toplumsal değişimi kucaklar ve alternatif bir dünya sunarlar. Bu makale, Prometheus mitinin sanattaki yansımalarını inceleyerek günümüz sanatçılarının niteliklerini ortaya çıkarmaya çalışmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Prometheus, Bilgelik, Mitoloji, Sanat

ABSTRACT

Art, reflecting the experiences of characters from mythologies, is an important form of expression that shapes the collective consciousness of society and influences societal transformation. Mythological characters can continue to exist indirectly even in modern times and find their place in different domains. Mythological narratives and characters are considered part of the cultural heritage of societies and are recognized as integral to the identity and origins of the community.

Prometheus is a significant figure in ancient Greek mythology and is known as a legendary hero. Prometheus contributed to the development of humanity, representing free thought with his creativity and idealistic nature. He famously stole fire from the gods and gave it to humans. Prometheus providing fire to humanity symbolizes being a source of knowledge and inspiration for the enlightenment and progress of humans. Contemporary artists, like Prometheus, carry the fire and illuminate, transform, and offer new perspectives to society. Artists inspire society with their creativity and intellectual efforts, contributing to the germination of new ideas. Their works sow the seeds of transformation in society and help nurture a new hope in the hearts of people.

The qualities represented by Prometheus are not exclusive to Greek mythology; similar characters with comparable attributes exist in different cultures. These characters guide society, trigger transformation, and possess profiles that open up new horizons. Therefore, contemporary artists are like Prometheus and other mythological figures, carrying the characteristics and playing a critical role in societal transformation. Contemporary artists act as carriers of fire, expanding the boundaries of society and triggering transformation. Through their art, they encourage people to think and question, embrace social change, and present an alternative world. This article aims to explore the reflections of the Prometheus myth in art and reveal the qualities of contemporary artists.

Keywords: Prometheus, Wisdom, Mythology, Art

GİRİŞ

Sanat; toplumun duygularını, düşüncelerini, değerlerini, inanışlarını ve yaşayışını yansıtan önemli bir ifade biçimidir ve antik çağlardan itibaren mitolojik anlatıların da göstergeleri olarak önemli bir işlev üstlenmiştir. Sanat, mitolojilerdeki figürlerin başlarından geçenler aracılığıyla toplumun kolektif bilincini şekillendirilmesinde de önemli bir role sahiptir. Sanatsal dil aracılığıyla daha somut varlıklara dönüşen, mitolojik figürler; zamanın ruhunu yakalamış, insanların hayal gücünü ve yaratıcılığını harekete geçirmiş ve toplumsal dönüşümün itici gücü olmayı başarabilmiştir. Bu figürlerin birçoğu günümüzde de dolaylı yollardan da olsa varlıklarını sürdürmekte, hayatın çeşitli alanlarında kendilerine yer bulabilmektedir. Mitolojik anlatılar ve figürler, bir toplumun kültürel mirasının bir parçasıdır.

Ayhan Özer¹

How to Cite This Article

Özer, A. (2023). "Prometheus'un Ve Benzer Mitlerin İzinindeki Sanat" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:9, Issue:113; pp:7572-7595. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/sssj.70865>

Arrival: 26 June 2023

Published: 31 July 2023

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Doç.Dr., Gaziantep Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü, Gaziantep, Türkiye. ORCID ID: 0000-0002-0014-4608

“Tanrılarla cenk bilmececinin içinden çıkmaya uğraşırken insanın kültürel tarihine, insanların yaratıcı edimi nasıl anlamış olduklarını aydınlatan mitlere geri döndüm. Bu mit terimini bugünkü saptırılmış "asılsızlık" anlamında kullanmıyorum. Böylesine bir hataya ancak, deneysel olgu toplama iptilasıyla kendisinden geçip, insan tarihinin çok daha derin bilgeliğine kendisini kapatan bir toplum düşebilirdi. Mit'i daha çok, soyun ahlaki bilgeliğinin dramatik bir gösterimi anlamında kullanıyorum. Mit sadece entelekti değil, duyuların tümünü kullanır” (May, 2001: 54).

Bu anlatılar geçmişten günümüze söylenceler yoluyla ve nesilden nesile aktarılmıştır. Mitoloji, toplumun kimliğinin ve kökenlerinin bir parçası olarak kabul edilir. Dolayısıyla, mitolojik figürlerin günümüzde de varlık göstermesi, kültürel bağların ve kimliklerin sürdürülmesi anlamında önem taşır. Mitolojik figürler, insan doğasının evrensel yanlarını temsil etmektedir. Bu figürler, insanların duygularını, zayıflıklarını, kahramanlıklarını ve çeşitli yaşam deneyimlerini yansıtır. Bu nedenle, mitolojik figürlerin anlatıları ve sembolleri, insanların yaşamı anlamlandırma, kendilerini ifade etme ve başkalarıyla ilişki kurma süreçlerinde hala önemli bir yere sahiptir.

Mitoloji; sanat, edebiyat, müzik, moda ve diğer yaratıcı alanlar için büyük bir ilham kaynağı olmayı sürdürmektedir. Mitolojik figürlerin sembolleri, anlatıları ve arka planları, sanatçılar ve tasarımcılar için sonsuz bir kaynak sağlamaktadır. Bu figürlerin güçlü ve etkileyici özellikleri, farklı disiplinlerde eserler yaratma ve toplumsal bir etki yaratma potansiyelini artırmaktadır. Mitolojik figürlerin anlatıları ve sembolleri, zaman içinde ve farklı kültürlerde sürekli olarak yeniden ve yeniden yorumlanmaktadır. Bu, mitolojik figürlerin güncel olaylarla ilişkilendirilerek toplumsal yaşamda varlıklarını sürdürmelerini desteklemektedir. Mitoloji, dönemsel değişimlere ve toplumsal dönüşümlere uyum sağlayarak, farklı kuşaklara hitap etme potansiyeline sahiptir. Gelecekte de mitolojinin insanlığın kültürel mirasının zengin bir ögesi olarak varlığını sürdüreceği anlaşılmaktadır.

Antik Yunan mitolojisinin efsanevi bir kahramanı olan Prometheus, insanlığın evrimine büyük katkılar sağlamış, yaratıcılığı ve idealist doğasıyla özgür düşüncenin temsilcisi olmuş, önemli bir figürdür. Prometheus, antik Yunan mitolojisinde ateşi çalıp insanlara veren bir tanrısal figür olarak öne çıkar. Bu davranışı, insanlığın aydınlanması ve ilerlemesi için gerekli olan bilginin kaynağını, ilham ve yaratıcılığı sunması anlamına gelmektedir. Prometheus'un, ateşin (bilgeliğin) taşıyıcısı olarak düşünülmesi, günümüz sanatçısının şu anda üstlendiği rolün anlaşılmasına yardımcı olacaktır. Sanatçılar da yaratıcılıkları ve düşünsel çabalarıyla toplumu aydınlatmaya, dönüştürmeye ve yeni perspektifler (bilgelik) sunmaya odaklanmışlardır.

Ancak Prometheus'un temsil ettikleri sadece Yunan mitolojisine özgü bir durum değildir. Farklı kültürlerde benzer niteliklere sahip figürler bulunmaktadır. Mezoamerika uygarlıklarının mitolojisinde Quetzalcoatl, antik Mısır mitolojisinde Thoth, Hindu mitolojisinde Agni, Türk Mitolojisinde Od Ana ve Asena gibi figürler, “ateşi” taşıyan, yol gösteren, insanlara bilgi ve ilham veren figürlerdir. Bunların tümü, topluma yol gösterir, dönüşümü tetikleyen ve yeni ufuklar açan profillere sahiptirler. Günümüzde, çağdaş sanatçılar, Prometheus'un ve diğer mitolojik figürlerin özelliklerini “metaforik” bir şekilde taşıyan, toplumsal dönüşümde kritik bir rol oynayan sanatçılardır. Sanatçılar, sınırları zorlayan yaratıcılıkları ve özgür düşünceyle donanımlı ruhlarıyla, topluma ilham verir ve yeni perspektifler sunarlar. Onlar, Prometheus gibi ateşi taşıyarak insanları aydınlatır ve bilgiyle beslerler.

Günümüz sanatçısı, toplumun sınırlarını genişleten ve dönüşümü tetikleyen bir ateş taşıyıcısıdır. Onların eserleri, insanların düşüncelerini kışkırtır, sorgulamaya teşvik eder ve yeni fikirlerin filizlenmesine olanak tanır. Sanatçılar, görünmez sınırları yıkar ve toplumu sıradanlıktan kurtarır. Onların yaratıcılığı, toplumun düşünce kalıplarını sarsar ve yeni ufuklara açılan kapıları aralar. Sanatçılar, imgeleri, figürleri ve sembolleriyle insanların düşüncelerini şekillendirirler. Onlar, sanatlarıyla duygusal bir bağ kurarlar ve izleyicileri derin düşüncelere sürüklerler. Sanatçılar, içlerindeki ateşi tutuşturan ve sanat eserleri aracılığıyla bu ateşi yaymaya çalışan özgür ruhlardır. Onların eserleri, toplumda dönüşümün tohumlarını eker ve insanların kalplerinde yeni bir umudun yeşermesine katkıda bulunur.

Günümüz sanatçısı, yaratıcılığı ve yenilik arayışındaki ruhuyla bilgiye susamış bir Prometheus gibidir. Onlar, eserleri aracılığıyla sundukları estetik deneyimlerle, insanların bakış açılarını genişletir, yaşanan gerçekliklere yeni bir perspektif kazandırır. Sanatçılar, toplumun zihinsel ve duygusal sınırlarını keşfeder ve bunları sanatlarıyla ifade ederler. Bu ifade, toplumsal dönüşümü sağlamak için insanların hayal gücünü harekete geçirirler. Onlar, toplumsal değişimi kucaklayan ve insanlara alternatif dünyalar sunan birer kahraman gibidirler ve Prometheus'un ateşiyle aydınlanan insanları toplumsal gerçekliklere meydan okumaya teşvik ederler.

Bu makalenin amacı, Prometheus ve diğer kültürlerdeki benzeri figürlerin özelliklerinin yansımalarını, çağdaş sanatçıda bulmaya çalışarak günümüz sanatçısının niteliklerini ortaya çıkarabilmektir. Bu makale, sanatın gücünü ve günümüz sanatçılarının önemini vurgulayarak, sanatın toplumun gelişmesindeki kritik rolünü daha derinlemesine keşfetmeye çalışmaktadır.

Bu çalışma, derinlemesine bir literatür taraması ve görsel analiz yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. İlk olarak, Prometheus mitolojisi ve sanat tarihi arasındaki ilişkiyi incelemek için akademik kaynaklar, mitoloji

araştırmaları ve sanat tarihi çalışmalarından yararlanılmıştır. Prometheus anlatısının farklı kültürlerdeki varyasyonları ve sanat eserlerindeki temsilleri incelenerek, Prometheus mitinin sanatta nasıl yorumlandığına dair derinlemesine bir anlayış elde edilmiştir.

Daha sonra, günümüz sanatçıları ve eserlerini anlamak için ağdaş sanat üzerine yapılmış araştırmalar, sanat eleştirileri ve sanatçı sylemleri incelenmiştir. Sanatçıların eserlerinde Prometheus'un izlerini nasıl takip ettikleri, özgürlük arayışları ve yaratıcılıklarını nasıl ifade ettikleri, toplumsal dönüşüm ve aydınlanma temalarının nasıl yansıtıldığı analiz edilmiştir, eserleri üzerinden aktarılmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. İlk olarak, Prometheus mitolojisinin farklı kültürlerdeki varyasyonlarının genel özelliklerine ve benzer yönlerine odaklanılmıştır. Çağdaş sanatçıların tamamını kapsamak ise zor olduğundan, örneklem seçimi yapılarak belli sanatçılar ve eserler üzerinde yoğunlaşılmıştır. Bu yaklaşım ile Prometheus mitinin sanat üzerindeki etkisini daha genel bir perspektiften inceleyerek, sanatta nasıl kullanıldığını ve sanatçılara yansımalarını anlamaya çalışılmıştır. Bu şekilde, Prometheus'un yaratıcılık, idealizm ve toplumsal dönüşüm gibi temaları nasıl temsil ettiği ve günümüz sanatçıları üzerinde nasıl bir etkisi olduğu daha iyi anlaşılmıştır. Ancak seçilen örneklerin, genel bir temsil sağladığı ve ana konuların anlaşılmasını mümkün kıldığı düşünülmektedir. Bu alışma, Prometheus'un izinden yürüyen günümüz sanatçıların eserlerini anlaşılmasını sağlamaya ve toplumsal dönüşüm, aydınlanma ve zgr düşünce gibi temaları derinlemesine keşfetmeye çalışmaktadır.

PROMETHEUS ve DÜNYA MİTOLOJİLERİNDEKİ İZDüşüMLERİ

Prometheus Figürü ve Yunan Mitolojisindeki nemi

Prometheus, antik Yunan mitolojisinin en önemli ve tanınmış figürlerinden biridir. Hikayesi, insanlığın gelişimine ışık tutmuş, yaratıcılığı ve isyankr doğasıyla zgr ve idealist düşüncenin temsilcisi olmuştur. Prometheus'un mitolojik anlatısı, birçok versiyonda anlatılmış olmasına rağmen en tanınmışı Hesiodos'un "Theogonia" ve "Works and Days" adlı eserlerinde yer almaktadır. Prometheus, Titanlar soyundan gelir ve Titanların sonuncusu olan Iapetus'un oğludur. İnsanlara sevgi ve ilgi duyan Prometheus, onları daha iyi bir yaşam için ilham alacakları bilgi ve teknolojiyle donatmaya karar verir. Zeus'un hükümdarlığı döneminde tanrılar, insanlara ateşi vermektan kaınıırken, Prometheus ateşi Zeus'un emrine karşı gelerek insanlara verir. Prometheus'un başkaldırışı, insanlığın aydınlanması ve ilerlemesi için gerekli olan bilginin kaynağını simgeler. Hesiodos'un orijinal metnin bir kısmı şu şekildedir.

“Tanrılar yer altına gizlemiş besinleri:

Yoksa insan bir gün çalışıp rızkını sağlar,

Sonra bir yıl sırtüstü yatardı,

Asar bırakırdı sapanını ocak başında,

zzerdi çiftini çubuğunu, kzlerini.

Zeus kızınca Prometheus'a,

Kendisini aldatan o sivri akıllıya, Sakladı varını yoğunu insanlardan,

O gün bugün dertlere boğdu insanoğlunu,

Zeus gizledi ateşi insandan.

Ama İapetus'un güçlü oğlu Prometheus

aldı Zeus'un ateşini insanlar için,

Sakladı onu narthex kamışının içinde” (Hesiodos,1977: 27-28).

Görsel 1. Jacob Jordaens, "Bağlı Prometheus", 1640.

Prometheus'un ateşi tanrılardan çalarak insanlara vermesi mitin en bilinen kısmıdır. Ancak Prometheus'un başından geçenler bunlardan ibaret değildir. Zeus, Prometheus'un bu başkaldırışını öğrendiğinde öfkeyle karşılık verir ve insanlara ceza vermek amacıyla Pandora adında bir kadını yaratır. Pandora'nın kutusunu açması sonucunda insanlık üzerine bir dizi kötülük salınır. Prometheus, insanlara yardım etmek için Zeus'un istediği şekilde tanrılara karşı gelmeyi kabul etmez ve Zeus tarafından cezalandırılır. Bu ceza, Prometheus'un bir kayaya zincirlenmesini ve her gün bir kartalın ciğerini yemesini içerir. Ancak Prometheus'un acılarına rağmen başkaldırışından vazgeçmez ve özgürlüğe olan inancını korur (Hesiodos, 1977).

Prometheus'un anlatısı, Yunan mitolojisinde derin bir etki bırakmıştır. O, insanlığın evrimindeki önemli bir figür olarak görülür ve yaratıcılığı, özgür düşüncüyü, bilgiyi ve toplumsal dönüşümü temsil eder. Prometheus'un başkaldırın doğası ve insanlara verdiği ateş, sanatçıların ve düşünürlerin ilham kaynağı olmuştur. Yunan mitolojisindeki diğer tanrılar ve kahramanlarla birlikte Prometheus, insanın yaratıcılığını ve özgürlük arayışını temsil eden önemli bir sembol haline gelmiştir.

Prometheus'un Toplumsal Dönüşüme Etkisi

Prometheus'un ateşi taşıması, antik Yunan mitolojisinde insanlığın toplumsal dönüşümünü simgeleyen önemli bir unsurdur. Bu eylem, insanların bilgi ve teknolojiye erişimini sağlamak suretiyle ilerleme ve değişim sürecini başlatır. Prometheus'un ateşi taşıması, mitolojik anlatılarda ve kültürel bağlamda toplumsal dönüşümün sembolü olarak dikkate alınmıştır.

Prometheus'un ateşi taşıması, sadece fiziksel bir dönüşümü temsil etmez, aynı zamanda toplumsal ve kültürel bir dönüşümü de ifade eder. Ateşin insanlara verilmesiyle birlikte, bilgi ve teknolojiye erişimde bir artış yaşanmıştır. İnsanlar, ateşi kullanarak daha karmaşık araçlar ve yapılar inşa etmeye başlamış, tarımı geliştirmiş, sanatı ve el işçiliğini ilerletmişlerdir. Bu toplumsal dönüşüm, insanların yaşam koşullarını iyileştirerek medeniyetin doğuşuna katkıda bulunmuştur.

Prometheus'un ateşi taşıması aynı zamanda insanlığın özgür düşünce ve başkaldırı ruhunu temsil eder. Zeus'un emrine karşı gelerek ateşi tanrılardan çalması, insanların kısıtlayıcı tanrısal otoriteye başkaldırmasını ve özgürlük arayışını simgeer. Prometheus, insanların kendi kaderlerini şekillendirebileceklerine olan inancıyla, toplumsal dönüşümün önemli bir öncüsü haline gelir.

Prometheus mitinin oyunbaz Yunanlılar'ın uydurdukları, kendilerine özgü bir masaldan ibaret olduğunu düşünenler varsa, Musevi-Hıristiyan geleneğinde neredeyse tam da aynı gerçekliğin bulunduğunu hatırlatayım. Âdem ve Havva mitinden bahsediyorum. Bu, ahlaki bilincin ortaya çıkışının piyesidir. Kierkegaard'ın bu mitle (ve tüm mitlerle) ilişkili olarak dediği gibi, içsel olarak beliren gerçeklik sanki dışlanmış gibi gösterilir. Âdem mi, her çocuğun doğumundan birkaç ay sonra başlayarak ve iki ya da üç yaşında tanınabilir haline ulaşarak sürekli yeniden-canlandırılır; idealde ise insanın yaşamı boyunca niteliğini zenginleştirip genişleterek tüm yaşam boyunca geliştirilir. İyi ve kötü ağacının meyvesini yemek, insan bilincinin şafağını temsil eder" (May, 2001: 54-55).

Bu mit, bilginin ve teknolojinin insanlığa olan katkılarını vurgulayarak, toplumların gelişimi ve ilerlemesi için bireylerin yaratıcılığının ve olumsuzluklara karşı başkaldırma cesaretinin önemini vurgular. Prometheus miti,

felsefe dünyasında geniş yankılar uyandıran bir konudur. Bu mit, insanın bilgi arayışı, özgürlük hakkı, başkaldırı ve sonuçları gibi temel felsefi konuları ele almaktadır. Prometheus, insanlığa ateşi çalarak onlara bilgi ve aydınlanma getirir. Bu, insanın bilgiye olan arayışını ve kendini geliştirme çabasını temsil eder. Bu tema, felsefi düşüncede bilgiye erişim hakkı, epistemoloji ve aydınlanma düşüncesiyle bağlantılıdır. Örneğin, İngiliz filozof John Locke, bilginin deneyimden kaynaklandığını savunur, o'na göre "insan bilgisinin kaynağı, deney yapan anlama yetisi olduğu zaman bilginin sınırı problemi ortaya çıkmaz. Deney, anlama yetisinin güç, sınır ve kapasitesini aşmadan çalışmasını sağlar. İnsan, anlama yetisi ile deney yapmadan bilmeye kalkıştığında ise bilgi değil bilgi olmayı elde eder" (Atış, 2018: 206). Immanuel Kant, aydınlanmanın insanın kendi akıl ve düşüncelerine güvenmesiyle gerçekleştiğini vurgular. Kant'a göre;

"Aydınlanma, insanın kendi suçu ile düşmüş olduğu bir ergin olmama durumundan kurtulmasıdır. Bu ergin olmayış durumu ise, insanın kendi aklını bir başkasının kılavuzluğuna başvurmaksızın kullanamayışıdır. İşte bu ergin olmayışa insan kendi suçu ile düşmüştür; bunun nedenini de aklın kendisinde değil, fakat aklını başkasının kılavuzluğu ve yardımı olmaksızın kullanmak kararlılığını ve yürekliliğini gösteremeyen insanda aramalıdır Sapare Aude! "Aklını kullanma cesaretini göster!" Sözü şimdi Aydınlanmanın parolası olmaktadır" (Akt. Kaymak, 2023).

Prometheus, tanrıların emrine karşı çıkarak insanlara özgürlüğü getirir. Bu, insanın özgürlük arayışını ve otoriteye karşı isyan etme hakkını temsil eder. Felsefi açıdan, isyan ve özgürlük düşüncesi özellikle Jean-Jacques Rousseau ve Thomas Hobbes gibi düşünürler tarafından ele alınmıştır. Rousseau, toplum sözleşmesi kavramıyla insanların doğal özgürlüğünü korumasını ve otoritenin meşruiyetini sorgulamasını savunur. Rousseau'ya göre

"İnsan kendi özünü/kendiliğini tercihleri aracılığıyla adım adım oluşturur. Bu bakımdan irade, bastırılmaması, baskılanmaması gereken bir hak olarak doğuştan mevcuttur. Eğer insanlar, böyle bir hakka veya özgür iradeye sahip olmasalardı kendilerini gerçekleştirebilecek bir zeminden yoksun olurlardı ve bu durumda başkaları tarafından şekillendirilen varlıklar haline gelirlerdi. Oysa insan, başkasının şekillendirmesine ihtiyaç duymayan sosyal bir varlıktır. Bu nedenle insanlaşma faaliyeti toplumda değil, insanın kendisiyle baş başa olduğu doğada başlar" (Öztürk, 2021).

Hobbes ise otoritenin güçlü bir devletin varlığıyla sağlanabileceğini savunur.

"Hobbes'a göre devletin gücü mutlaktır ve egemenin hiçbir eylemi onun uyrukları tarafından eleştirilemez. Çünkü egemen güç uyruklarının toplam istencini yansıtmaktadır. Her türlü güç ve yetki egemenlik hakkı demek olan devlettir. Devletin hakları mutlaktır, bölünemez ve devredilemez. Egemen gücün mutlak ve sınırsız haklara sahip olması yurttaşların özgürlüğü ile çelişmez; çünkü sözleşmeyle egemen güce haklarını devreden yurttaşların kendileridir" (Akt. Yıldırım, 2018).

Prometheus, tanrıların emrine karşı gelerek insanlara ateşi getirdiği için cezalandırılır ve sonsuza dek acı çeker. Bu, insanın eylemlerinin sonuçlarına katlanması gerektiği felsefi bir düşüncüyü temsil eder. Bu tema, etik ve ahlaki sorumluluk kavramlarıyla bağlantılıdır. Örneğin, Immanuel Kant, eylemlerimizin evrensel ahlaki ilkelerle uyumlu olması gerektiğini savunur; bunun içinde bir yol önerir,

"Peki, kişinin eylemini iyi niyetle yapıp yapmadığını nasıl anlayacağız? Bunun yolu, eylemin "doğru" eylem olduğuna, sonuçlarına bakmaksızın, bir ödev bilinciyle karar verilmesidir. Ahlaki bir eylem, sonuçları kişi veya toplum bakımından yararlı olacağı için, arzularımızı tatmin edeceği için veya başka herhangi bir amaca ulaşmak için değil, yalnızca "doğru" olduğu için yapılır. Sonuçlarından bağımsız olarak, iyi niyetle yani bir ahlak yasası uğruna yapılan eylem ahlaken doğru eylemdir" (Akt. Uygun, 2020: 1448).

Yine Aristoteles, etik davranışın insanın *eudaimonia* (mutluluk) hedefine ulaşmasına yardımcı olduğunu vurgular. "Aristoteles için insanın nihai gayesine erişmesi yani 'eudaimina' ulaşması ancak aklın erdeme dayalı bir yaşamı takip etmesiyle mümkündür" (Dağ, 2022: 431). Prometheus, insanları yaratıcılık ve teknolojiyle donatarak medeniyetin gelişmesine katkıda bulunur. Bu, insanın yaratıcı potansiyelini ve teknolojinin toplumsal dönüşümdeki rolünü temsil eder. Bu bağlam, felsefi düşüncede estetik ve teknoloji felsefesiyle ilişkilidir. Örneğin, Martin Heidegger, teknolojinin insanın doğayla olan ilişkisini değiştirdiğini ve insanın doğayı kontrol etme arzusuyla kendini kaybettiğini vurgular, "Modern teknolojik toplumlar teknik aklın egemen olduğu toplumsal bağlamda insan olarak biz kendimiz olamayız ve özgünlüğümüzü kaybederiz" (Turanlı, 2017: 4). Öte yandan Arthur Schopenhauer, sanatın dış dünyayı bilmesinde ve insanın iç dünyasını ifade etmesinde bir araç olduğunu savunur.

"Bu bilme tarzından ilki bilimin (oluşun ve nedenselliğin bilgisi), ikincisi sanatın (idelerin bilgisi), üçüncüsü felsefenin 'isteme olarak dünyanın bilgisi' bilgisidir. Burada, sanatın felsefeye olan yakınlığı dikkati çekmektedir. Çünkü sanat, dünyaya (şeylere) nedensellikten bağımsız olarak bakabilmekte, insanlarda insanı, taştan taşı, ağaçta ağacı görebilmektedir. Bu özelliğinden dolayı sanat, yaşamın- özü isteme yaşamın-en fazla yükselişi, tam gelişmesidir. Yani hedefine erişmiş bir istemedir" (Eren, 2018: 95).

Prometheus'un başkaldırısı ve insanlığa özgürlüğü getirme çabası, otoriteye karşı çıkma hakkını ve toplumsal dönüşümü düşündürmektedir. Prometheus'un cezalandırılması ise insanın eylemlerinin sonuçlarına katlanması

gerektiğini savunan felsefi bir düşünceyi yansıtır. Son olarak, Prometheus'un insanlara yaratıcılığı ve teknolojiyi getirmesi, insanın yaratıcı potansiyelini ve teknolojinin toplumsal dönüşümdeki rolünü vurgular.

Farklı Kültürlerdeki Prometheus Benzeri Figürler

Mitolojik anlatılar ve karakterler, sadece Yunan mitolojisine özgü değildir. Farklı kültürlerde de benzer niteliklere sahip figürler bulunmaktadır. Bu figürler, toplumları yönlendiren, dönüşümü tetikleyen ve yeni ufuklar açan özelliklere sahiptir. Farklı kültürlerdeki Prometheus benzeri figürler, toplumun ilerlemesi ve dönüşümü için önemli bir rol oynarlar. Bu figürler, insanlığın sınırlarını zorlar, yeni fikirler sunar ve toplumu aydınlatır. Onların hikayeleri ve nitelikleri, kültürel mirasın bir parçası olarak kabul edilir ve toplumların kimliğinin bir parçasıdır. Bu figürler, mitolojiden sanata uzanan bir köprü oluşturarak günümüzde bile etkilerini sürdüren ve toplumların kolektif bilincini şekillenmesine etki eden önemli unsurlardır.

Mezopotamya Mitolojisi (Ea/Enki)

Mezopotamya mitolojisi, tarih boyunca birçok önemli tanrı ve tanrıça mitine sahip olmuştur. Bu figürlerden biri de Ea veya Enki'dir. Ea, Sümerlerin ve Akadların mitolojisinde, Enki ise Babillilerin ve Asurluların mitolojisinde bilgelik ve zanaat tanrısı olarak önemli bir yer tutmaktadır. Ea/Enki insanlara bilgi ve ilham kaynağı olmuştur, Mezopotamya mitolojisindeki en güçlü tanrıların başında gelir ve genellikle suyla ilişkilendirilir. Su, verimli toprakların temeli olarak görüldüğünden Ea/Enki'nin zanaat, tarım ve sulama gibi alanlarda büyük bir rolü vardır. Ancak Ea/Enki'nin önemi sadece tarımla sınırlı değildir, aynı zamanda bilgelik, hukuk ve siyaset gibi alanlarda da etkisi vardır.

Ea/Enki'nin insanlara bilgi ve ilham kaynağı olduğu inancı, mitolojik anlatılarda ve metinlerde sık sık vurgulanır. Ea/Enki'nin bilgeliği ve akıllılığı, insanlara büyük bir potansiyel sağlar ve onları uygarlığın gelişimine yönlendirir. Örneğin, "Enki ve Dünya Düzeni" adlı epik şiirde, Ea/Enki'nin insanlara bilgi ve sanatı öğrettiği anlatılır (Benito, 1969: 1-2). Bu metinlerde, insanlıkla tanrılar arasındaki iletişim ve bilgi alışverişi, Ea/Enki'nin rolünü vurgulayan önemli unsurlardır.

“Sümerlilere göre Tanrı Enki'nin benzersiz ve kendine has olan yaratma tekniği olmaksızın yeryüzünde var olan hiçbir kaynağın ortaya çıkması mümkün değildir ve Tanrı Enlil'in evren için planlamış olduğu düzen yalnızca tanrı Enki'nin bu benzersiz tekniği ile hayata geçirilebilir. Bu düşünce bağlamında bahsi geçen tanrı, insanlar ve insan biçiminde düşünülmüş olan ilahi varlıkların en temel ihtiyacı olan beslenmeyi sağlamıştır (Akt. Etgü ve Pekşen, 2023: 517)”.

Ea/Enki'nin bilgelik ve zanaatla ilişkili olduğu birçok mitolojik öykü ve sembol de bulunmaktadır. Örneğin, Ea/Enki'nin simgesi olarak kullanılan "su akıtan sürahi" veya "balık" sembolü, onun bilgelik ve ilham kaynağı olduğunu temsil eder. Ayrıca Ea/Enki'nin, insanları ilerlemeye teşvik etmek için kendi bilgisini ve yeteneklerini paylaştığına dair anlatılar da mevcuttur.

Görsel 2. Ea/Enki - Sümer Zanaat, Su, Zeka ve Yaratılış Tanrısı.

Görsel 3. Raja Ravi Varma, Saraswati, 2015.

Hindistan Mitolojisi (Saraswati)

Hindistan mitolojisi, zengin ve karmaşık bir tanrı ve tanrıça panteonuna sahiptir. Bu panteonun önemli figürlerinden biri de Saraswati'dir. Bilgelik, sanat ve müziğin tanrıçası olarak kabul edilir ve Hindistan kültüründe insanlara ilham veren önemli bir rol oynamaktadır.

“Saraswati (aynı zamanda Sarasvati) Hindu öğrenme, bilgelik, müzik ve estetiğin tanrıçasıdır. Ayrıca Bharati (belagat), Shatarupa (varlık), Vedamata 'Vedaların annesi', Brahma, Sarada, Vagisvari ve Putkari olarak da bilinir. Vac olarak, konuşma tanrıçasıdır. Saraswati ilk olarak Rigveda'da görünür ve daha sonraki dini metinlerde Sanskritçe'nin mucidi olarak tanımlanır ve uygun şekilde Ganesha'ya kalem ve mürekkep hediye eder. Bengal Vaisnava'ları onu Vishnu'nun ilk karısı olarak görse bile, aynı zamanda sanat ve bilimlerin koruyucusu ve Brahma'nın karısıdır. Saraswati'ye ayrıca Jainizm'de ve bazı Budist mezhepler tarafından öğrenme tanrıçası olarak tapılır” (Cartwright. 2015a).

Saraswati, Hint mitolojisinde Tanrı Brahma'nın eşidir, bilgelik ve sanatın kaynağı olarak görülmektedir. Bilginin, sanatın ve müziğin temsilcisi olarak, Saraswati, insanlara ilham veren bir figür olarak kabul edilir. İlham kaynağı olarak, Hindistan kültüründe kendisine saygı ve hayranlık duyulmaktadır.

Saraswati'nin sembolik anlamları ve özellikleri, Hindistan mitolojisinde ve sanatında sık sık görülmektedir. Genellikle beyaz giyinmiş, zarif ve ihtişamlı bir şekilde tasvir edilir. Ellerinde müzik enstrümanları olan bir lir, bir kitap veya Veda metinleri, bir mızrap ve bir lotus çiçeği tutar. Bu semboller, Saraswati'nin bilgelik, sanat ve müzikle bağlantısını gösterir. Aynı zamanda, bir kuğu üzerinde veya bir kuğunun yanında resmedilmesi, saflık ve zarafetin sembolüdür. Saraswati'nin insanlara ilham verdiği inancı, Hindu mitolojisindeki birçok anlatı ve metinde vurgulanır. Örneğin, "Saraswati'nin Kırtasiyesi" adlı bir anlatıda, Saraswati'nin insanlara bilgelik ve ilham kaynağı olduğu anlatılır. Ayrıca, müzik ve sanatla ilişkilendirilen mitolojik figürlerin Saraswati'ye övgüler sunarak ondan ilham aldığına dair öyküler de mevcuttur (Raalte, 2022).

Görsel 4. Anonim, Agni.

Hindistan mitolojisinde Agni, ateş tanrısı olarak önemli bir rol oynar. Agni, insanlara ateşi getiren ve onlara bilgelik sağlayan bir figür olarak kabul edilir. Agni, Hint mitolojisinde ateşin ve aynı zamanda tanrısal bilgeliğin sembolü olarak kabul edilir. Ateş, Hindistan kültüründe çok önemli bir rol oynar ve ritüeller, ibadetler ve evrenin döngüsüyle ilişkilendirilir. Agni, bu sembolik önemiyle tanrıların aracısı olarak görülür ve insanlarla tanrılar arasında bir köprü görevi üstlenir.

“Agni Hinduların ateş tanrısıdır. İnsanlığın dostu ve koruyucusu olarak kabul edilir, özellikle evleri korur. Agni, güneş, şimşek, kuyruklu yıldızlar, kurban ateşi, ev yangınları, cenaze ölü yakılan odun yığınının ateşi ve tüm insanlarda bulunan sindirim ateşi gibi çeşitli ateş biçimleri ile ilişkilendirilir. Agni özellikle Vedik döneminde (MÖ 1500-500) önemliydi ve Vedalar onun için diğer herhangi bir tanrıdan daha fazla ilahi söylerdi. Direkt olarak Agni'ye tapılmasa da bugün hala var olarak kabul ediliyor. Agni, tüm insanların düşüncelerini bilir ve tüm önemli eylemlere tanık olduğu için evlilik gibi birçok önemli Hindu töreninde ateş kullanılır” (Cartwright, 2015b).

Agni'nin ateşi insanlara getirmesi, onlara bilgelik ve ilham kaynağı olmasıyla ilişkilidir. Hint mitolojisinde Agni, tapınaklarda ve evlerde yanmakta olan ateş olarak da tasvir edilir. Ateş, fiziksel ısı ve ışık kaynağı olmasının yanı sıra, aynı zamanda aydınlanma, bilgelik ve içsel aydınlanma sembolüdür. Agni'nin insanlara ateşi getirmesi, onların bilgelik arayışında ilham bulmasını sağlar. İnan, Agni'nin mitolojik anlatılardaki rolü, onun insanlara ilham veren bir figür olarak tanımlanmasına yol açar. Agni'nin ateşi, insanların içlerindeki potansiyeli ortaya çıkarmak, bilgeligi

aramak ve içsel aydınlanmaya ulaşmak için bir çağrıdır. Agni'nin insanlara sağladığı bu ilham, onların hayatlarında dönüşüm ve büyümeye yol açacağına da inanılmaktadır.

Çin Mitolojisi (Fu Xi)

Çin mitolojisi, zengin bir tanrı ve tanrıça pantheonuna sahip olan eski Çin kültürünün bir parçasıdır. Bu pantheonun önemli figürlerinden biri olan Fu Xi, Çin mitolojisinde kültür ve medeniyetin tanrısı olarak kabul edilir ve insanlara bilgelik getirdiğine inanılır. Fu Xi, Çin mitolojisinde bir efsanevi kahraman ve imparator olarak tanımlanır. O, Çin medeniyetinin kurucusu olarak kabul edilir ve insanlara öğretiler, kurallar ve bilgelik getirdiğine inanılır. Fu Xi'nin sembolik olarak yarı insan-yarı yılan bir varlık olarak tasvir edildiği görülür. Bu tasvir, onun bilgelik ve doğal dünya arasında bir köprü olduğunu simgeler.

“Fu Xi, kehanet için kullanılan Sekiz Trigram (bagua) gibi birkaç icatla tanınır. Trigramların her biri, Cennet ve Dünya, dağlar ve nehirler, rüzgar ve gök gürültüsü gibi kozmosun oluşumunu temsil ediyordu. Baopuzi kitabına göre Fu Xi, balık ağının icadıyla da anılıyor. Şarkı koleksiyonunda Chuci ona müziğin mucidi denir. Yishi kitabı, aksi takdirde kız kardeşi Nü Wa'ya atfedilen evlilik törenlerini icat ettiğini söylüyor. Hetu ting fuzuo erkeklere ateşi nasıl kullanacaklarını söyleyen kişi olarak onu övüyor” (Theobald, 2012).

Fu Xi'nin insanlara bilgelik getirdiğine inanılan birçok anlatı ve efsane vardır. Örneğin, Fu Xi'nin Çin figürlerini ve takvim sisteminin temelini oluşturduğu söylenir. Ayrıca, tarım ve avcılık tekniklerini öğrettiği, evlilik ve aile kurumunu kurduğu ve insanların sosyal ilişkilerini düzenlemek için kurallar koyduğu da anlatılır. Fu Xi'nin öğretileri, Çin kültürünün temel taşları olarak kabul edilir ve hala günümüzde etkisini sürdürmektedir.

Görsel 5. Anonim, Fu Xi (Elindeki cetvel), Nüwa (Elindeki pergel)

Fu Xi'nin insanlara bilgelik getirdiğine inanılan birçok anlatı ve efsane vardır ve Çin takvim sisteminin temelini oluşturduğu söylenir. Ayrıca, tarım ve avcılık tekniklerini öğrettiği, evlilik ve aile kurumunu kurduğu ve insanların sosyal ilişkilerini düzenlemek için kurallar koyduğu da anlatılır. Fu Xi'nin öğretileri, Çin kültürünün temel taşları olarak kabul edilir ve hala günümüzde etkisini sürdürmektedir.

Kuzey Amerika Kızılderili Mitolojisi (Coyote)

Genellikle bir "trickster" veya "kurnazlık tanrısı" olarak tasvir edilir Coyote, kızılderili kültürlerinde çeşitli kabileler arasında farklı isimlerle anılmakta ve figür özellikleri değişebilmektedir, ancak ortak temel özelliği olan kurnazlık genellikle korunur. Coyote (Görsel 6), mitolojik anlatılarda sıklıkla başrol oynar ve çeşitli maceralara atılır ve zaman zaman insana benzer özelliklere sahip olabilir veya hayvan formunda tasvir edilebilir. Anlatılarda genellikle insanlara oyunlar oynar, şakalar yapar ve bazen de bilgelik ve öğretici deneyimler sunar. Ancak aynı zamanda kendisi de başarısızlıklara uğrayabilir ve kendi hatalarından dersler çıkarır.

Prometheus gibi, Kuzey Amerika Kızılderili mitolojisindeki hilebaz tanrı figürü Coyote de ateşi çalmıştır. Kendi işini yaptığı sırada, bir insan köyünün yanından geçerken, insanların güneşin bir parçasını yanlarında tutabilmeyi dilediklerini duydu. Prometheus gibi, Coyote de insanlara acıdı ve ateşin nerede saklandığını biliyordu. Ateşin sınırlarını özenle koruyan üç varlık olduğunu ve onu çalmak zorunda olduğunu biliyordu. Coyote, üç varlığı dikkatlice izledi, davranış kalıplarını öğrenerek en uygun zamanda harekete geçmeyi planladı... Coyote hileyi bilir ve insanlara ateşi

nasıl kullanacaklarını ve odunun içinden nasıl çıkaracaklarını öğretir... Prometheus ve Coyote, insanların acılarını hafifletmek için ateşi çalmışlar ve her biri bu suçun bedelini ödemiştir. Yöntemleri ve cezaları farklı olsa da sonuç aynı olmuştur, ikisi de insanlar için ateşi elde etmiştir (Greene, 2022).

Görsel 6. Anonim, Coyote.

Görsel 7. Anonim, "Loki'nin Cezalandırılması", 1925.

Coyote'nin anlatıları, Kızılderili toplumlarında eğlence, öğretme ve ahlaki derslerin iletilmesi gibi farklı amaçlar taşımaktadır. Onun maceraları genellikle komik, düşündürücü ve bazen de şaşırtıcı olabilir. Coyote'nin figürü, doğaüstü güçleri, insanları eğlendirmesi ve onlara hayat dersleri vermesi nedeniyle Kızılderili mitolojilerinde önemli bir yere sahiptir.

İskandinav Mitolojisi (Loki)

İskandinav mitolojisi, antik İskandinav toplumlarının inançları ve mitleriyle ilgili bir dizi anlatıyı içerir. Bu mitolojide, Loki, (Görsel 7) İskandinav mitolojisinde çok yönlü bir figür olarak bilinir. Ateşin çalınması ve insanlara tanrısal yeteneklerin verilmesiyle ilişkilendirilen Loki, sık sık hem kötücül hem de şaşırtıcı bir şekilde iyilik yapabilen bir figür olarak tasvir edilir. Ateş, İskandinav toplumlarında yaşam, ısıtma ve güvenliği sembolize ederken, tanrısal yetenekler ise insanların gücü ve bilgeliği temsil eder.

"Loki, İskandinav mitolojisinde, şeklini ve cinsiyetini değiştirme yeteneğine sahip kurnaz bir düzenbaz. Babası dev Fábauti olmasına rağmen, Aesir'e (bir tanrılar kabilesi) dahil edildi. Loki, büyük tanrıların yoldaşı olarak temsil edildi. Odin ve Thor, zekice planlarında onlara yardım ediyor ama bazen onlar ve kendisi için utanç ve zorluk yaratıyor. Ayrıca tanrıların düşmanı olarak görüldü, ziyafetlerine davetsiz girdi ve içkilerini istedi. O, tanrının ölümünün başlıca nedeniydi. Balder. Loki'ye ceza olarak (bazı kaynaklara göre bir veya daha fazla oğlunun bağırsaklarından) bir kayaya bağlandı, bu nedenle birçok yönden Yunan figürleri Prometheus ve Tantalus'a benziyordu. Ayrıca Prometheus gibi Loki de bir ateş tanrısı olarak kabul edilir" (Augustyn, 2023).

Prometheus, Yunan mitolojisinde, insanlara yardım etmek amacıyla tanrılara karşı isyan eder ve ateşi çalar. Benzer şekilde Loki'de, tanrılara karşı sık sık başkaldıran bir figür olarak anlatılır. Loki, tanrıların düzenini bozan eylemler gerçekleştirir ve sonuçta tanrılarla çatışır. Prometheus, insanların acılarını hafifletmek için Zeus'tan ateşi çalar ve onlara verir. Loki'de, insanlara yardım etmek veya onları korumak için eylemlerde bulunmaktadır. Prometheus, ateşi çaldığı için Zeus tarafından cezalandırılır. Onu bir dağa zincirlerler ve bir kartal, her gün Prometheus'un karaciğerini yemek üzere geri gelir. İskandinav mitolojisinde de Loki, birçok olayın sonucunda tanrılar tarafından cezalandırılır. Örneğin, Ragnarok'ta Loki, zincirlenir ve zindana hapsedilir ya da dağda bir yılan tarafından her gün zehirlenir.

Prometheus, insanlara ateşi vererek onlara büyük bir hediye sunar ve bu nedenle insanların medeniyetlerini geliştirmelerine yardımcı olur. Loki'de, bazen insanların lehine hareket ederek onlara yardım eder veya düşmanlarına karşı savaşır. Bu benzerlikler, Yunan mitolojisi ve İskandinav mitolojisi arasında ortak temalar ve figür özellikleri olduğunu göstermektedir.

Maori Mitolojisi (Tane Mahuta)

Ormanın ve bitkilerin tanrısıdır ve insanlara Maori mitolojisi, Yeni Zelanda'nın yerli Polinezya halkı olan Maorilerin geleneksel dini inançlarını yansıtır. Bu mitolojide, Tane Mahuta adlı bir tanrı figürü, ormanın ve bitkilerin koruyucusu ve ilham kaynağı olarak kabul edilir. Tane Mahuta, Maori mitolojisindeki en önemli

tanrılardan biri olarak kabul edilir ve ormanların, bitkilerin ve doğanın koruyucusu olarak görülür. Ormanlar, Maori kültüründe kutsal bir değere sahiptir ve yaşamın kaynağı olarak kabul edilir. Tane Mahuta'nın varlığı, ormanın bereketi, bitki ve hayvan çeşitliliği ve ekosistemin dengesi ile ilişkilendirilir.

Görsel 8. Anonim, Tane Mahuta.

Māori mitolojisine göre, başlangıç Te Kore (hiçlik) olarak adlandırılır, bu hiçlikten Ranginui (Gökyüzü babası) ve Papatūānuku (Dünya annesi) ortaya çıkmıştır. Ranginui ve Papatūānuku birbirlerine sonsuza dek sarılı durumdaydılar, bu da dünyanın sürekli karanlık olduğu anlamına geliyordu (Te Pō). İki tanrının etrafında çocukları vardı... Tāne Mahuta, kardeşlerinin yardımıyla ebeveynlerini ayırarak karanlık dünyaya ışığı getirmekten sorumluydu. Ebeveynlerin ayrılmasının ardından Te Pō aynı zamanda Te Ao Mārama (ışık dünyası) haline geldi. 'Tāne Mahuta, birçok kişi tarafından whakapapa'mızın, soy ağacımızın başlangıç noktası olarak kabul edilir' (Whakapapa, 2019). Tāne, annesinden Yer'i ayırdı ve 'onun içine yaşam üfledi', böylece tüm insanların doğduğu ilk kadını, Hine-ahu-one'u yarattı ve ondan sonra. Bu nedenle, Māori insanları Tāne Mahuta ve temel olarak Papatūānuku'nun soyundandır" (Taiora, 2020).

Maori mitolojisinde Tane Mahuta, insanlara doğadan ilham veren ve onlara derin bir bağlantı sağlayan bir tanrıdır. Ormanın derinliklerindeki sessizlik, doğanın sesleri, bitkilerin büyümesi ve hayvanların hareketi, insanlara yaratıcılık, huzur ve bilgelik aşılar. Tane Mahuta'ya yapılan dua ve ritüeller, doğanın gücünü ve insanların doğa ile olan bağını vurgulamaktadır.

Görsel 9. Anonim, Thoth.

Eski Mısır Mitolojisi (Thoth)

Eski Mısır mitolojisi, antik Mısır'ın zengin kültürel ve dini geçmişine dayanan bir dizi mitolojik inanış ve bunlara bağlı anlatıları içerir. Bu mitolojide, Thoth adlı figür; bilgelik, yazı ve sanatın tanrısı olarak öne çıkar. Thoth, insanlara ilham veren bir tanrı figürü olarak kabul edilir ve mitolojik anlatılarda önemli bir rol oynar.

“Thoth Antik Mısır döneminin yazıtlarında büyü, sihiri, bilgeliği ve ayı temsil etmiştir. Mısır mitolojisinde yer alan en önemli tanrılardan biri olmuştur... Hem kaosu hem de düzeni temsil eden iki tanrıdan dünyaya geldiği için dengeden sorumlu olan denge tanrısı olarak da tarihte ki yerini almıştır... Bazı rivayetlere göre Thoth kelimeleri ve harfleri icat ederek insanlara vermiştir. Başka bir rivayette ise Thoth'tan yaratıcı olarak bahsetmişlerdir. Ve yaratıcı olarak Seshat'a yaratmış olduğu tüm kelimeleri verip insanoğluna vermesini istemiştir...Thoth dünyaya geldiğinden beri bazı bilgi dallarını çok çok iyi bilmiş (bunların arasında kanun adalet, sihir, kehanet, din, bilim ve yazı gibi alanlar

bulunmaktadır) ve hepsine kendiliğinden karar verebilme yeteneğine sahip olan büyüleyici bir hakim olduğu bilinmektedir. Thoth dünyaya gelen hakiki beş Mısır tanrısının doğumunda da bizzat bulunmuştur” (Thoth, 2023).

Thoth, Mısır mitolojisinde bilgelik, yazı ve sanatın koruyucusu olarak kabul edilir. O, tanrılar arasında en bilge olanı olarak tasvir edilir ve mitolojik metinlerde sık sık bilgelik, ilim ve adaletin sembolü olarak anılır. Thoth aynı zamanda yazının ve öğrenmenin tanrısı olarak da bilinir. Antik Mısır'da yazı, hukuki belgelerin kaydedilmesi, bilginin aktarılması ve mitolojik metinlerin korunması için hayati bir rol oynardı. Thoth'un bu alanda da önemli bir figür olması, onun insanlara ilham veren bir tanrı olarak tanınmasına yol açar.

Thoth'un mitolojik anlatılardaki rolü, onun insanlara ilham veren bir figür olarak kabul edilmesine katkıda bulunur. Thoth, bilgelik ve sanatın tanrısı olarak, insanları yaratıcılık, öğrenme ve ilham arayışına teşvik eder. Onun ilhamı, insanların düşüncelerini ifade etme, yazma, şiir ve sanat yoluyla kendilerini ifade etme konusunda cesaretlendirir. Thoth'un ilhamının yanı sıra, mitolojik anlatılarda, onun insanlara öğütler veren ve doğru yolu bulmalarına yardımcı olan bir rehber olarak da tasvir edildiği görülür.

Japon Mitolojisi (Ame-no-Uzume)

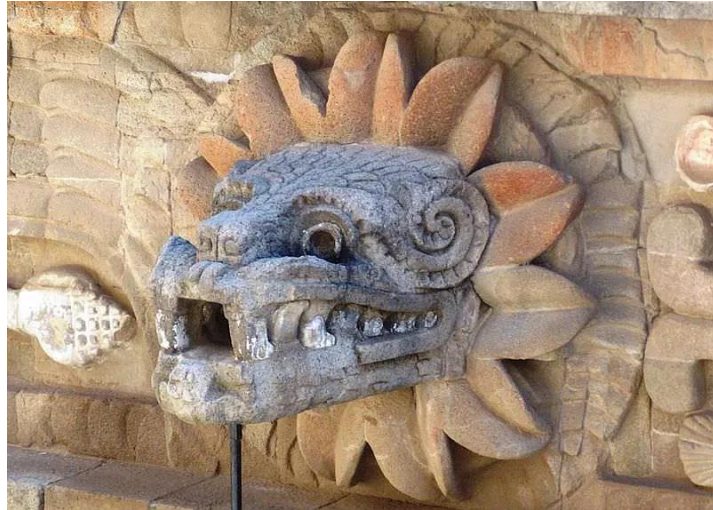
Japon mitolojisi, Japonya'nın kültürel ve dini geçmişine dayanan bir dizi mitolojik inancı ve bunlara bağlı anlatıları içerir. Bu mitolojide, Ame-no-Uzume adlı figür (Görsel 10) güneşi geri getirerek insanlara aydınlanma ve ilham veren önemli bir rol oynar. İnancıya göre, güneş tanrıçası Amaterasu, dünyayı karanlığa gömmüş ve mağarasına çekilmiştir. Bu durumda, diğer tanrılar ve tanrıçalar, güneşi geri getirebilmek için bir plan yaparlar. Ame-no-Uzume, dansı ve eğlencesiyle dikkat çeken bir tanrıçadır ve bu özelliklerini kullanarak Amaterasu'yu mağaradan çıkarmayı başarır. Dansı ve eğlencesiyle Amaterasu'yu güldürür, böylece güneş tekrar ortaya çıkar ve dünyayı aydınlatır. Bu olay, Ame-no-Uzume'nin aydınlanma ve ilhamın kaynağı olduğuna dair bir sembol olarak kabul edilir.

“Ame-no-Uzume Şinto'nun şafak tanrıçası, eğlence, mizah ve dans ustasıdır. Son derece olumlu bir kami (Şinto dininde bir tür tanrı veya ruh), onun yaratıcılığı güneş tanrıçası Amaterasu'yu dünyaya geri getirdi ve dünyayı sonsuz kış gecesinde kurtardı. Popüler bir tanrı olan Ame-no-Uzume, sahne sanatlarının ortaya çıkışıyla tanınır... genellikle gün doğumuyla ilişkilendirilen potansiyel, yaratma ve mutlulukla bağlantılı olan neşe ve yaratıcılığa daha yakındır. Bu nedenle Ame-no-Uzume genellikle gülümserken tasvir edilir” (Wright, 2022).

Ame-no-Uzume'nin mitolojik anlatılardaki rolü, insanlara aydınlanma ve ilham veren bir figür olarak değerlendirilir. Dansı, eğlencesi ve yaratıcılığıyla, insanların karanlık ve zor zamanlarda içlerindeki potansiyeli keşfetmelerine yardımcı olur. Ame-no-Uzume'nin enerjisi ve cesareti, insanları engelleri aşmaya teşvik eder ve yeni fikirler, sanat ve edebiyat gibi alanlarda ilham bulmalarını sağlar. Onun anlatısı, insanların içlerindeki gücü ortaya çıkararak aydınlanmaya ulaşabileceklerini vurgular.

Görsel 10. Anonim, Ame-no-Uzume.

Görsel 11, Quetzalcoatl.

Aztek Mitolojisi (Quetzalcoatl)

Aztek mitolojisi, Orta Amerika'da Aztek uygarlığı tarafından takip edilen bir dizi dini ve mitolojik inanç sistemini içerir. Bu mitolojide, Quetzalcoatl adlı bir tanrı figürü (Görsel 11), bilgelik, sanat ve medeniyetin temsilcisi olarak kabul edilir ve Aztek mitolojisinde büyük bir öneme sahip olan bir tanrıdır. O, yarı tanrı ve yarı insan bir varlık olarak tasvir edilir. Quetzalcoatl, "quetzal" kuşunun tüylerine sahip bir yaratık olarak betimlenir ve bu nedenle kuş sembolizmiyle ilişkilendirilir. Quetzalcoatl, insanlara bilgelik, sanat ve medeniyetin ilhamını getirirken, aynı zamanda doğanın dengesi, barış ve adaletin koruyucusu olarak da kabul edilir.

“Quetzalcóatl, özellikle Toltek ve Aztek uygarlıkları için eski Mezoamerika'daki en önemli tanrılardan biriydi. Tüylü veya Tüylü Yılan, yani kuş ve çingiraklı yılan karışımı olarak da bilinir. Gerçekten de adı, quetzal - zümrüt tüylü kuş ve cóatl veya yılan için Post-Klasik Nahuatl kelimelerinin bir kombinasyonudur. Quetzalcóatl, genellikle Ehecatl-Quetzalcóatl (ehecatl, Nahuatl'da rüzgar anlamına gelir) olarak bilindiğinde, rüzgar ve yağmur tanrısı ve dünyanın ve insanlığın yaratıcısı olarak görülüyordu. Orta Meksika'da MS 1200'den itibaren Quetzalcóatl ayrıca rahiplerin ve tüccarların koruyucu tanrısı ve öğrenme, bilim, tarım, zanaat ve sanat tanrısı olarak kabul edildi. Ayrıca takvimi icat etti, yükselen sabah yıldızı Venüs ile özdeşleştirildi ve keseli sıçanlarla ilişkilendirildi. Tanrı, onu tahlil ve tohumlarla dolu bir dağa götüren dev bir kırmızı karıncanın yardımıyla mısırı (mısır) bile keşfetti” (Cartwright. 2015c).

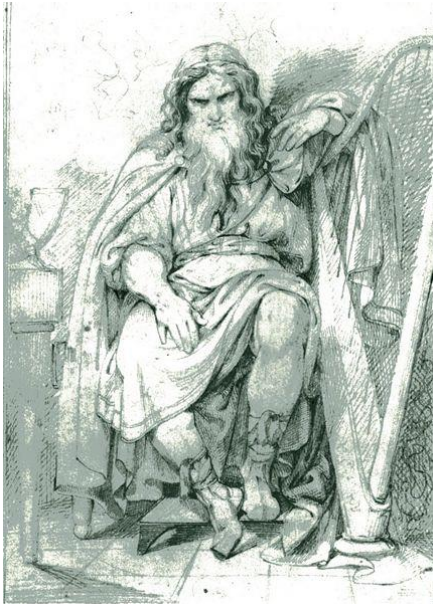
Quetzalcoatl'ın mitolojik anlatılardaki rolü, insanlara ilham kaynağı olma ve medeniyetin gelişimiyle yakından ilişkilidir. Onun bilgeliği, sanatsal yetenekleri ve medeniyetin ilerlemesi için sunduğu öğretiler, Aztek toplumunda kültürel ve entelektüel gelişmeyi teşvik eder. Quetzalcoatl'ın liderlik ve hükümdarlık özellikleri, uygarlık ve düzenin korunması için önemli bir rol oynar.

Viking Mitolojisi (Bragi)

Viking mitolojisi, antik Kuzey Avrupa'da yaşayan Vikinglerin takip ettiği dini inanç sistemini ve anlatıları içermektedir. Bu mitolojide, Bragi adlı bir tanrı figürü, sanat, şiir ve müziğin temsilcisi olarak kabul edilir. Bragi, Viking mitolojisindeki en tanınmış tanrılardan biridir ve sanat, şiir ve müzikle ilişkilendirilir. O, şairlerin ve müzisyenlerin ilham kaynağı ve koruyucusu olarak kabul edilir. Bragi, bilgelik, ifade gücü ve estetik duyarlılık ile ilişkilendirilen özelliklere sahip bir tanrıdır.

“Bragi, İskandinav mitolojisinde şiir tanrısıdır. Şiirin İskandinav toplumunda oynadığı önemli rol göz önüne alındığında (öykü anlatmanın birincil aracı, tarihsel kayıtları tutmanın ana yöntemi ve ölümünden sonra onurlandırılmanın başlatıcısı ve yayıcısı olduğu için) Bragi nispeten önemli bir tanrıdır... Bilgeliğiyle ve en önemlisi akıcı konuşması ve sözcükleri kullanma becerisiyle ünlüdür” (Bragi, 2023).

Mitolojik anlatılarda, Bragi'nin sanat, şiir ve müzikle ilgili yeteneklerinin vurgulandığı birçok örnek bulunmaktadır. Onun güzel ve etkileyici bir şekilde konuştuğuna, şiir okuduğuna ve arp çaldığına dair anlatımlar bulunmaktadır. Bragi'nin bu yetenekleri, insanlara ilham verme, duyguları ifade etme ve toplumsal bağları güçlendirme amacı taşımaktadır.

Görsel 12. Carl Wahlbom. Bragi.

Görsel 13. Andrey Shishkin. Svarog. 2015.

Slav Mitolojisi (Svarog)

Slav mitolojisi, Doğu Avrupa'da yaşayan Slav halklarının geleneksel dini inanç sistemini ifade eder. Bu mitolojide, Svarog adı verilen bir tanrı figürü (Görsel 13), ateşin ve alevlerin tanrısı olarak kabul edilir. Svarog, insanlara ilham veren bir figür olarak görülür ve mitolojik anlatılarda önemli bir rol oynar.

“İlk oğlunu ateşli kıvılcımdan yaratan Rhod'du ve oğlu Yüce Svarog'du. Svarog babasından "Bu dünyayı yaratmak ve doğurmak" talimatını ve bilgisini aldı. Bu, Svarog'un birincil görevi haline gelen şeydi. Dünya'ya gitti ve Alatyrr taşıyla suyu kaynattı- kuru toprak böyle ortaya çıktı. Göksel nalbantlıkta Svarog kendisi için bir çekiç dövdü. Cansız toprağa ayak bastığında güçlü çekicini Alatyrr taşına vurdu. Vuruştan düşen kıvılcımlar anında ilk Slav mitolojik tanrılarına dönüştü. Hepsine Svarozhiches (Svarog'dan doğmuş) adı verildi. Bu tanrı tarafından insanlar için de çok şey yapıldı: ölümlülerin dünyasında mevcuttu ve insanlara toprağı işlemeyi, silah yapmak için maden cevheri çıkarmayı, ataları ve

tanrıları onurlandırmayı öğretti. Svarog'un nalbantı, tüm Slavlara sıcaklık ve huzur veren bir üreme alanıdır” (Svarog, 2023).

Svarog, Slav mitolojisindeki en önemli tanrılardan biri olarak kabul edilir ve ateşin simgesel anlamıyla ilişkilendirilir. Svarog'un ateşin kontrolünü elinde tuttuğuna ve onu insanlara getirdiğine inanılır. Ateş, Slav kültüründe sıcaklık, ışık, güvenlik ve yeniden doğuşun sembolüdür. Svarog'un ateşi insanlara ilham veren bir güç olarak kabul edilir.

Mitolojik anlatılarda, Svarog'un ateş ve ilham verme yeteneklerinin vurgulandığı çeşitli anlatımlar bulunmaktadır. Onun ateşi insanları aydınlatır, ısıtır ve yaşama enerji katar. Ateşin sembolik anlamı, insanların içsel ateşlerini, yaratıcılıklarını ve potansiyellerini keşfetmelerine ilham vermesidir.

Görsel 14. Lugh.

Kelt Mitolojisi (Lugh)

Kelt mitolojisi, Kelt halklarının geleneksel dini inanç sistemini ifade eder. Bu mitolojide, Lugh adı verilen bir tanrı figürü (Görsel 14), bilgelik, sanat ve ilerlemenin tanrısı olarak kabul edilir. Lugh, insanlara ilham veren ve onlara zanaat, müzik, şiir, savaş sanatı ve bilgelik gibi alanlarda ustalık kazandıran bir figür olarak görülür. Bu alt bölümde, Lugh'un Kelt mitolojisindeki rolünü, bilgelik ve sanatın sembolik anlamını ve insanlara ilham verme niteliklerini incelemekteyiz.

Lugh, özellikle İrlanda'daki en önemli Kelt tanrılarının biriydi ve güneşi ve ışığı temsil ediyordu. Her şeyi bilen ve her şeyi gören bir tanrı olarak ortaya çıkmasına rağmen, Lugh daha sonra tarihi bir figür, büyük bir savaşçı ve İrlandalı bir kültürel kahraman olarak düşünüldü. Lugh'un genellikle, uzun kollu veya "uzun el" anlamına gelen Lugh Lámfada (veya Lámfhota) gibi, silah fırlatma konusundaki hünerine atıfta bulunan veya "birçok sanat ve zanaatta yetenekli" anlamına gelen Lugh Samildánach gibi bir lakabı vardır (Cartwright, 2021).

Lugh, Kelt mitolojisindeki en önemli tanrılardan biridir ve çok yönlü bir figür olarak tanımlanır. Lugh, aynı zamanda ilerleme ve uygarlığın temsilcisi olarak da görülür. İnsanlara ilham veren bir tanrı olarak, onların yaratıcılıklarını, yeteneklerini ve potansiyellerini keşfetmelerini sağlar. Mitolojik anlatılarda, Lugh'un bilgelik, sanat ve ilerlemeyle ilişkili yeteneklerinin vurgulandığı pek çok anlatım bulunmaktadır. Onun ilham verici gücü, insanların içlerindeki sanatsal ve entelektüel potansiyelleri ortaya çıkarmalarına yardımcı olur. Lugh'un varlığı, insanların sanat, bilim, kültür ve toplumsal ilerleme alanlarında ustalık ve başarı elde etme isteğiyle ilişkilendirilmektedir.

İnka Mitolojisi (İnti)

İnka mitolojisi, antik İnka uygarlığına ait olan geleneksel dini inançlarını ifade eder. Bu mitolojide, İnti adı verilen bir tanrı figürü, güneşin temsilcisi olarak kabul edilir ve insanlara ışık, ısınma ve ilham kaynağı olur. İnti, İnka mitolojisindeki en önemli tanrılardan biridir ve güneşin kutsal varlığını temsil eder. İnka halkı için güneş, hayatın kaynağı ve evrenin merkezi olarak kabul edilir. İnti'nin varlığı, doğanın döngüsüyle ilişkilendirilir ve toplumun

refahı ve bereketi için hayati bir öneme sahiptir. Güneşin ışığı ve sıcaklığı, tarımın başarısı, bitki büyümesi ve insanların yaşam kalitesi üzerinde derin etkileri olduğuna inanılır.

“İnti, İnkա güneş tanrısıdır ve İnkա İmparatorluğu'nun koruyucu tanrısı olarak kabul edilir. Birçoğu onu bir güneş veçheleri kümesi olarak görse de aslında bundan daha çok bir tanrıdır. İnti, güçlü bir tanrı olarak kabul edildi. İnkaların tarımsal faaliyetlerini kontrol etti ve güneş tutulmaları onun hoşnutsuzluğunun bir işareti olarak görüldü. İnkа tarihinin en güçlü tanrısı olduğuna inanıyorlardı” (İnti, 2023).

İnti, güneşin sembolik anlamını taşıyan bir tanrı olarak, insanlara ışık, sıcaklık ve enerji sağlar. Güneşin doğuşu ve batışı, İnkа mitolojisindeki ritüellerin merkezinde yer alır ve toplumun dini uygulamalarında önemli bir rol oynar. İnsanlara güneşin ışığı ve sıcaklığıyla birlikte ilham verir ve umut aşılar. İnti'ye yapılan ibadet ve sunak törenleri, insanların güneşin gücünden faydalanma arzusu ve minnettarlıklarını ifade etme şeklidir.

Görsel 15. İnti.

Görsel 16. Anonim, Anansi

Afrika Mitolojisi (Anansi)

Anansi, Afrika mitolojisinde önemli bir figürdür ve Batı Afrika halkları arasında hikaye anlatıcılığı, bilgelik ve ustalık sembolü olarak görülür (Görsel 16). Anansi genellikle bir örümcek olarak tasvir edilir, ancak bazen insan formunda da betimlenebilir. Anansi'nin anlatıları, özellikle Gana, Nijerya ve Karayip adalarında Anansi'nin köleler arasında yaygınlaşmasıyla, Afro-Karayip kültüründe de önemli bir rol oynamıştır.

“Anansi, folklorda genellikle kendisine doğaüstü güçler bahşeden çeşitli tanrılar tarafından gerçekleştirilen ritüellerin bir katılımcısı olarak tasvir edilir. Hatta bazı gelenekler onu Dünyanın Annesinin oğlu olarak tasvir ediyor. Diğer kültürlerde, bazen daha küçük bir tanrı olarak anılır. Bir direniş sembolü olmak yerine, çoğu zaman bir hayatta kalma sembolü olarak görülüyordu. Bunun nedeni, zalimlerin durumunu tersine çevirmek için kurnazlığını ve hilekarlığını kullanmasıdır. Anansi'nin anlatıları, köleleştirilmiş Afrikalıların yaşamlarında bir süreklilik duygusu oluşturmalarına yardımcı oldu, bu da onların esaret sınırları içinde kimliklerini savunmalarına izin verdi. Akan maneviyatında sık sık bir peygamber olarak görülse de takipçileri onu böyle tanımıyor. Bunun yerine, onu bir şifacı, bir bilgelik sembolü ve ilk insan vücudunun yaratıcısı olarak onurlandırıyorlar” (Anansi, 2023).

Anansi de Prometheus da insanlara yardım etme veya onlara ilham verme konusunda önemli rol oynamalarıyla bilinirler Prometheus, Yunan mitolojisinde, tanrıların insanlara ateşi çalmasına yardımcı oldu ve insanlara bilgi ve teknoloji getirdi. Benzer şekilde, Anansi de hikaye anlatıcılığı ve bilgelik aracılığıyla insanlara öğretiler ve değerler sunmuştur. Ancak Anansi'nin Prometheus'tan farklı olarak, bazen şakacı, kurnaz ve hatta aldatıcı bir figür olarak tasvir edildiğini belirtmek önemlidir. Anansi'nin anlatıları genellikle onun zekasını ve ustalığını vurgularken, aynı zamanda insan doğasının kusurlarını da yansıtabilir.

Türk Mitolojisi (Od Ana-Ata)

Türk mitolojisi, Türk halkının tarih boyunca sahip olduğu mitolojik inançları ve anlatıları içermektedir. Bu mitolojide, Od Ana (erkek formu Od Ata) adlı bir figür, insanlara bilgelik ve ilham veren bir tanrısal varlık olarak kabul edilir. Od Ata, ateşin kaynağı olarak kabul edilir ve insanlara ışık, ısınma ve bilgelik sağlar. Od Ata, Türk, Altay ve Tatar mitolojilerinde Ateş Tanrısı. Vot (Vut, Uğot, Uvot) Ede veya Tep Ata olarak da bilinir. Moğollar Gal Eçege derler. Odkan biçimiyle de Moğolcada yer alır.

Görsel. 17. Anonim, Od Ana.

“Od Ana ismiyle de bilinen tanrıça, Türk, Altay ve Tatar mitolojisinde Ateş Tanrıçasıdır. Ocağı ve içinde yaşanan ateşi korumaktadır. Kırmızı giyinen, yaşlı bir kadındır. Ateşin yayılmasıyla dalgalanan kırmızı ipekten bir kaftanı bulunmaktadır. Genç ve al bir kısırağa binmektedir. Uzun, kırmızı ve örgülü saçları bulunmaktadır. Saçları da ateşi simgelemektedir. Çok büyük göğüslü bir şekilde tasvir edilir. Her ocağa bir koruyucu ruh olarak gönderilir. Yedi oğlu vardır ve hepsi Ateş Tanrısı’dır. Yeryüzündeki ilk ocağı ise Ülgen’in kızları yakmıştır ve Od Ana’ya emanet etmiştir. Od Ana, dokuz ateş ırmağının kavşağında, dokuz köşeli bakır bir evde yaşamaktadır. Bu evin ise ülkenin koruyuculuğunu simgelediğine inanılmaktadır” (Od Ana, 2020).

Od Ana, Türk mitolojisinde ateşin koruyucusu ve kaynağı olarak kabul edilen önemli bir tanrı figürüdür. Ateş, Türk kültüründe hayati bir öneme sahiptir ve medeniyetin simgesi olarak görülür. Od Ana'nın varlığı, insanların ışığı ve ısınmayı elde etmesini sağlamanın yanı sıra, bilgelik ve ilhamın da kaynağı olarak kabul edilir. Türk mitolojisinde Od Ana, insanlara bilgelik ve ilham veren bir figür olarak görülür. Ateşin sıcaklığı, ışığı ve enerjisi, insanların yaşamlarına anlam ve aydınlık katarken, aynı zamanda bilgelik ve ilhamın sembolüdür. Od Ana'ya yapılan dualar, ritüeller ve adaklar, insanların içsel gücünü, yaratıcılığını ve bilgeliğini beslemek için kullanılmaktaydı.

Türk Mitolojisi (Asena)

Türk mitolojisi, zengin bir kültürel mirasa sahip olan İslam öncesi Türk halkının inanç sistemini ve mitolojik unsurlarını içeren bir alanı kapsar. Bu mitolojik unsurlardan bir diğeri de Asena figürüdür. Asena, Türk mitolojisinde önemli bir yere sahip olan bir kurt figürünü temsil eder. Asena, Türk halkının atalarının göç dönemlerindeki yol göstericisi, koruyucusu ve sembolik bir kurt olarak ön plana çıkar. Asena'nın kökeni, Göktürk Kağanlığı dönemine kadar uzanan Türk mitolojisinde derin köklere sahiptir. Asena, Türk toplumunda bilgelik, koruyuculuk ve yol gösterme gibi değerlerle ilişkilendirilir. Mitolojide, Asena'nın insanlara kılavuzluk ettiği ve onlara bilgelik ve güç verdiği anlatılır. Asena'nın kurt formu, güçlü ve vahşi doğanın sembolü olarak görülürken, aynı zamanda da medeniyetin ve ilerlemenin sembolik bir ifadesidir.

“Türkler, kurultayın bu kararı üzerine, Ergenekon’dan çıkmak için yol aradılar; bulamadılar. O zaman bir demirci dedi ki: Bu dağda bir demir madeni var. Yalın kat demire benzer. Demirini eritse, belki dağ bize geçit verir. Gidip demir madenini gördüler. Dağın geniş yerine bir kat odun, bir kat kömür dizdiler. Dağın altını, üstünü, yanını, yönünü odun-kömürle doldurdular. Yetmiş deriden yetmiş büyük körük yapıp, yetmiş yere koydular. Odun kömürü ateşleyip körüklediler. Tanrı'nın yardımıyla demir dağ kızdı, eridi, akıverdi. Bir yüklü deve çıkacak denli yol oldu. Sonra gök yeleli bir Bozkurt çıktı ortaya; nereden geldiği bilinmeyen. Bozkurt geldi, Türk'ün önünde dikildi, durdu. Herkes anladı ki yolu o gösterecek. Bozkurt yürüdü; ardından da Türk milleti. Ve Türkler, Bozkurt'un önderliğinde, o kutsal yılan, kutsal ayının, kutsal gününde Ergenekon'dan çıktılar” (Asena, 2020).

Görsel 18. Asena.

Asena miti, Türk mitolojisinin önemli bir anlatısı olan yol göstericiliği efsanesini içerir. Bu efsane, Türk halkının göç dönemlerinde yollarını bulmaları ve güvenli bir şekilde ilerlemeleri için Asena'nın rehberlik ettiği bir öyküyü anlatır. Ziya Gökalp şöyle anlatır,

“Oraya, Ergenekon dediler. Bu iki adamdan, çok nesil' üredi. Dört yüz yıl burada kalıp çoğaldılar. Nihayet buraya' sığmayacaklarını anlayarak, çıkmaya karar verdiler. Fakat, yol bulunmuyordu. Bir demirci dedi ki: «Burada demirden bir dağ var, onu eritelim.» Hemen dağın geniş yerine bir kat odun, bir kat kömür koydular. Yetmiş deriden körük yapıp, yetmiş yere de koydular. Birikip körüklediler. Derhal, yüklü deve çıkabilecek kadar yol oldu. Çıktılar ve Tatarlardan intikam aldılar. Bu esnada hükümdarları Börte Çina (Bozkurt) idi” (Gökalp, 1976: 102).

Asena miti Türk halkının kültürel kimliğinin bir parçasıdır ve birçok sembolik anlama sahiptir. Asena'nın kurt formu, gücün, özgürlüğün ve bağımsızlığın sembolü olarak kabul edilir. Aynı zamanda, Asena'nın insanlara yol göstermesi ve koruması, bilgelik, güvenlik ve ilerleme arayışıyla ilişkilendirilir. Asena mitolojisi, Türk halkının değerlerini ve toplumsal normlarını yansıtan bir sembolizm sunar.

Asena mitolojisi, Türk halkının kültürel hayatında derin bir etkiye sahiptir. Mitolojik anlatılar, Türk toplumunun kimliğinin bir parçası haline gelmiş ve nesiller boyunca aktarılmıştır. Asena mitolojisi, Türk halkının dayanışma, bilgelik ve toplumsal değerlere olan inancını yansıtır. Ayrıca, mitolojinin sanat, edebiyat ve diğer kültürel alanlarda da etkileri görülmektedir. Asena mitolojisi, Türk halkının geleneklerinin ve kültürel mirasının korunmasında önemli bir rol oynamaktadır.

Bu bağlamda, Asena mitolojisinin yol göstericilik efsanesi ile Prometheus arasında bir paralellik kurulabilir. Her ikisi de insanlara bilgelik, ilham ve yol gösterme konusunda önemli roller üstlenir. Ateş hem Prometheus mitinde hem de Asena mitinde sembolik bir öneme sahiptir. Prometheus ateşi çalarak insanları medeniyete adım atmaya teşvik ederken, Asena'nın ateşi insanlara ışık, sıcaklık ve bilgelik sağlar.

Bu Mitolojik Figürlerin Toplumsal Etkileri

Tüm bu mitolojik figürler, insanlara bilgelik ve ilham veren figürlerdir. Tanrısal veya sembolik güçleri aracılığıyla, insanlara bilgi, anlayış ve ilham sağlarlar. Bu figürler, insanların düşünsel ve yaratıcı potansiyellerini harekete geçirme ve geliştirme amacı taşımışlardır. Bu mitolojik figürler, medeniyeti ve ilerlemeyi sembolize ederler ve sanat, müzik, yazı, zanaat gibi alanlarda insanlara rehberlik ederler. İnsanlığın kültürel ve sosyal gelişimine katkıda bulunmuşlardır. Bu figürlerin birçoğu doğa unsurlarıyla yakından ilişkilidir. Ateş, güneş, orman gibi doğal elementlerin sembolik temsilcileri olarak kabul edilirler. İnsanların doğa ile uyum içinde yaşaması, doğanın sunduğu kaynakları kullanması ve doğaya saygı duyması gibi değerleri vurgulamışlardır. Bu mitolojik figürler, insanlara yol gösterici ve koruyucu bir rol üstlenmişlerdir. İnsanların hayatlarında doğru yolu bulmalarına yardımcı

olmuş, onları zorluklardan korumuş ve hedeflerine ulaşmalarına destek olmuşlardır. Bu figürler, toplumun değerlerini ve normlarını temsil ederek insanlara moral ve motivasyon sağlamışlardır. Yine toplumun kültürel ve tarihsel mirasının önemli bir parçasını oluştururlar. Mitolojik anlatılar, nesiller boyunca aktararak toplumun kimliğinin ve değerlerinin korunmasına katkıda bulunmuşlardır. Ayrıca, mitolojik figürlerin etkileri edebiyat, sanat ve diğer kültürel alanlarda da görülür. Bu türden mitolojik anlatılar ve figürler, insanların evreni anlama çabalarını, ahlaki ve sosyal değerlerini şekillendirme çabalarını yansıtan önemli birer araç olmuşlardır.

PROMETHEUS MİTİNİN SANAT ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Günümüz sanatının kökleri, mitolojik ve efsanevi anlatılarla binlerce yıllık derinliğe uzanır. Bu mitolojik kaynaklar, insanlık tarihindeki ilham verici figürler ve anlatılar aracılığıyla sanatın yaratıcı gücünü ve etkisini de vurgularlar. Bu bağlamda, Prometheus miti sanatın evrensel teması ve etkileyici bir kaynağı olarak ön plana çıkar. Prometheus'un, ateşi çalma eylemi ve insanlara bilgelik ve ilham verme yeteneği, sanatın temel öğelerini yansıtır. Albert Kamu,

“Prometheus’a gelince; insanları kendilerine ateş ile özgürlüğü, teknik ile sanatı aynı zamanda verecek ölçüde seven kahramandır. Bugün, insanlık teknikten başka bir şeye gereksinim duymuyor, teknikten başka bir şeye kulak asmıyor. Makineleri içinde başkaldırıyor, sanatı da sanatın varsaydıklarını da bir engel ve bir tutsaklık göstergesi olarak görüyor. Prometheus’un özelliği ise, tam tersine, makineyi sanattan ayıramaması. Prometheus, bedenlerin ve tinlerin aynı zamanda kurtarılabilirliğini düşünür. Günümüzün insanı, tin geçici olarak ölecek bile olsa, önce bedeni kurtarmak gerektiğine inanıyor” (Kamu, 2023) demektedir.

Prometheus'un sanat üzerindeki etkisi, mitolojik anlatıların derin anlamını ve evrenselliğini günümüz sanatının çeşitli alanlarıyla bağlantı kurarak anlamamıza olanak tanımaktadır. Prometheus, insanlığa ateşi çaldığı için cezalandırılrsa da bu eylemi sanatın yaratıcı potansiyelini temsil eder. Prometheus, insanların içindeki ateşi uyandırarak; yaratıcılık, bilgelik ve ilham kaynağı olma gücünü simgeler. Sanat, Prometheus mitinin anlatmak istediği gibi, insanların içindeki ateşi canlandırma ve ifade etme aracıdır. Sanatçılar, Prometheus'un taşıdığı ateşi taşır ve onun gibi insanlara ilham verir, bilgelik sunar ve ilerlemeyi teşvik eder. Sanatın farklı disiplinlerinde çalışan sanatçılar, müzik, resim, yazı, tiyatro ve diğer sanat formlarıyla Prometheus'un mirasını sürdürürler.

Prometheus Figürünün Sanatsal Yorumu ve Temsili

Prometheus miti, yüzyıllardır sanatçılar için ilham kaynağı olmuştur ve çeşitli sanat disiplinlerinde yorumlanarak temsil edilmiştir. Prometheus figürü, sanat eserlerinde bir dizi sembolik anlam taşır ve insanlığın yaratıcılık, başkaldırı, özgürlük ve ilham arayışını yansıtır. Bu bölümde, Prometheus figürünün sanatta nasıl yorumlandığı ve temsil edildiği incelenmeye çalışılmıştır.

Prometheus miti, heykel sanatında sıklıkla temsil edilmiştir. Bu heykellerde Prometheus, genellikle tanrısal yetenekleri olan bir figür olarak tasvir edilir. Zincirlenmiş elleriyle, ateşi çalma eylemi ve insanlara bilgelik verme amacı vurgulanır. Heykellerde Prometheus'un yüzünde hem acı hem de kararlılık ifadesi bulunur. Örneğin, Amerikalı heykeltıraş Paul Manship'ın "Prometheus" heykeli (Görsel 19), Prometheus'un dramatik bir şekilde zincirlenmiş olduğunu ve ateşi insanlığa getirme kararlılığını gösterir.

Görsel 19. Paul Manship, Prometheus, 1934.

Görsel 20. Peter Paul Rubens, Prometheus Bound, 1611-1612.

Prometheus figürü, resim sanatında da sıklıkla yer alır. Prometheus'un ateşi çalma eylemi, aydınlanma ve ilham temaları resimlerde görsel olarak ifade edilir. Prometheus'un ateşle olan bağı, resimlerde parlak ışık ve alevlerle sembolize edilir. Ayrıca, Prometheus figürü resimlerde genellikle dinamik bir duruşla tasvir edilir, güçlü ve kararlı

bir şekilde insanlığa doğru ilerlerken görüntülenir. Örneğin, Rubens'in "Prometheus Bound" adlı resmi (Görsel 20), Prometheus'un zincirlenmiş duruşunu etkileyici bir şekilde tasvir eder.

Prometheus miti, edebiyatta da geniş bir yankı uyandırmıştır. Birçok yazar, Prometheus figürünü eserlerinde kullanarak insanın yaratıcılığını, isyanını ve özgürlük arayışını anlatır. Örneğin, Shelley'nin "Prometheus Unbound" adlı oyunu, Prometheus'un zincirlerinden kurtuluşunu ve insanlığın özgürlüğünü simgeler. Goethe'nin "Prometheus" şiiri ise Prometheus'un kahramanlık ve isyan temalarını ele alır. Prometheus figürü, edebiyatta sıkça kullanılan bir sembol olmuştur ve insanlığın sınırlarını aşma ve ilham arayışını temsil etmektedir. Şiirin ilk dizeleri şöyledir;

“karart göklerini Zeus,
duman duman bulutlarla;
diken başlarını yolan çocuk gibi de
oyna meşelerin, dağların doruklarıyla.
ama benim dünyama dokunamazsın,
ne senin yapmadığın kulübeme
ne de ateşini kışkırdığın ocağıma...” (Goethe, 2003).

Görsel 20. Konstantin Brancusi, Prometheus, 1912.

“Brancusi'nin Prometheus'un trajik kaderi yorumunda, görünüşe göre gerçek bir çocuğun portresi olan baş hem acıyı hem de sonsuz huzuru çağrıştıran bir hareketle eğimlidir.” (Brancusi, 2010). Bunlar ve daha pek çok sanat eserine konu olan Prometheus mitinin güçlü ve etkileyici anlatısı, sanat yoluyla ifade edilirken, izleyicilere insanın potansiyelini ve arayış idealini yüceltmeyi amaçlar.

GÜNÜMÜZ SANATÇILARI VE PROMETHEUS'UN İZLERİ

Prometheus miti, binlerce yıl boyunca sanatçılar için ilham verici bir kaynak olmuştur. Prometheus'un eylemleri ve sembolik anlamları, günümüz sanatçıları tarafından çeşitli sanat eserlerinde ve ifadelerinde yansıtılmıştır. Prometheus'un isyanı, günümüz sanatçıları arasında toplumsal eleştiri ve sosyal adaletsizliklere karşı duruşun bir sembolü haline gelmiştir. Sanatçılar, Prometheus'un otoriteye meydan okumasını ve özgür düşüncenin önemini yansıtan eserler oluşturarak toplumsal değişimi teşvik etmektedirler. Özellikle politik sanatta, Prometheus'un isyanı ve direnişi sıklıkla temalar olarak kullanılmaktadır. Prometheus miti, sanatçılar arasında yaratıcılığın keşfi ve insan potansiyelinin önemine vurgu yapmaktadır. Günümüz sanatçıları, Prometheus'un ateşi taşıyarak insanlara yaratıcılığı hediye etmesini ve insanın içindeki potansiyeli ortaya çıkarmayı simgeleyen eserler üretmektedirler. Sanatçılar, yaratıcılık ve sanatın insanın derinliklerindeki duyguları ifade etmek ve dünyayı değiştirmek için güçlü bir araç olduğunu göstermektedirler.

Çağdaş Sanatta Prometheus

Prometheus miti, günümüz sanatçıları arasında özgür düşünce ve bilgiye erişimin önemini vurgulayan bir tema olarak da yer almaktadır. Sanatçılar, Prometheus'un insanlara bilgi ve aydınlanma getirmesini ve özgür düşünceyi teşvik etmesini yansıtan eserler üretmektedirler. Özellikle dijital çağda, bilgiye kolay erişim ve özgür düşünceye olanak sağlayan sanat eserleri ve dijital medya projeleri, Prometheus mitinin izlerini taşımaktadır. Prometheus miti, görsel sanatlarda da geniş bir şekilde temsil edilmektedir. Prometheus'un zincirlendiği anlar, ateşi çaldığı anlar veya insanlara bilgelik verdiği anlar, resim, heykel ve diğer görsel sanat formlarında sıkça tasvir edilen unsurlardır. Günümüz sanatçıları, Prometheus figürünü farklı sanat teknikleriyle ve yorumlarıyla sunarak mitin sembolik anlamlarını güçlendirmekte ve izleyiciye derin düşünceler sunmaktadır (Görsel 21).

Günümüz sanatçıları, mitolojik figürler gibi insanlara bilgelik ve ilham verme potansiyeline sahiptir. Sanat, duygusal, düşünsel ve yaratıcı bir ifade biçimi olarak insanların iç dünyalarını ve deneyimlerini yansıtır. Sanatçılar, eserleriyle insanların düşünce yapısını ve bakış açılarını zenginleştirir, yeni fikirler sunar ve ilham kaynağı olurlar.

Görsel 21. Erica Seccombe, Modern Prometheus (after Shelley), 2013, detay,

“Bu çalışma için, bacakları, iç boşlukları ve kabuğu gibi sanal bir izopodun çeşitli bileşenlerini araştıran bir dizi 3D basılı nesne yarattım. Baskı işlemi sırasında sezgisel olarak mürekkebin UV ışığı altında flüoresan olabileceğini düşündüm. Bir renk yelpazesini test ederken, mürekkeplerdeki bağlayıcının, mor mürekkep kullanıldığında artan bir ışıltı yarattığını keşfettim. Galeri alanında bu etkiyi artırmak için, duvara monte beş rafta düzenlenmiş nesnelere yansıtılmak üzere altı LED UV ışığı yerleştirdim. UV ışığı altında basılı eserler, siyah ışığı anımsatan mor bir parıltı ya da normalde insan gözüyle görülemeyen bilgileri yakalamak için bilimsel deneylerde kullanılan ışık yayan diyetler yaydı. Bu basılı nesnelere serisine ölü bir şeye hayat veren insanların mitolojik hikayesine bir gönderme olarak Modern Prometheus (Shelley'den sonra) adını verdim” (Seccombe, 2013).

Günümüz sanatçıları, mitolojik figürler gibi medeniyetin ve ilerlemenin sembolik temsilcileridir. Sanat, kültürel, estetik ve entelektüel bir gelişim aracıdır. Sanatçılar, farklı sanat disiplinlerindeki çalışmalarıyla toplumun kültürel mirasını zenginleştirir, yeni perspektifler sunar ve medeniyetin ilerlemesine katkıda bulunurlar. Andy Dobbie'nin çalışması girdiği etkileşimler ile ilginç bir örnektir. (Görsel 23), “Çalışmalarım genellikle insan figürüne dayalıdır ve antik Klasik efsaneleri ve sanatı severim. Sanatımın çoğunda olduğu gibi üslup da Picasso'nun biçim yaklaşımından ve aynı zamanda çalışmalarımı yakın zamanda keşfettiğimden Julio Gonzalez ve David Smith'in çalışmalarından etkileniyor (Dobbie, 2022).

Günümüz sanatçıları, doğanın ve çevrenin korunması ve sürdürülebilirliği konularında da önemli bir rol üstlenmişlerdir. Mitolojik figürler doğayla ilişkilendirildiği gibi, günümüz sanatçıları da doğayı ve çevreyi ele alarak insanları bu konuda bilinçlendirir ve ilham verirler. Eserlerinde doğal unsurları kullanarak insanları doğaya saygı duyma, çevreye duyarlı olma ve sürdürülebilirlik konularında düşünmeye teşvik ederler. Günümüz sanatçıları, mitolojik figürler gibi insanlara yol gösterici ve koruyucu bir rol üstlenirler. Sanat, insanların iç dünyalarında dönüşüm sağlamalarına, zorluklarla başa çıkmalarına ve hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olabilir. Sanatçılar, toplumsal sorunları ele alarak insanları düşünmeye ve harekete geçmeye teşvik eder, adalet, eşitlik ve insan hakları gibi değerlere vurgu yaparlar. Günümüz sanatçıları, mitolojik figürler gibi toplumun kültürel ve tarihsel mirasının korunmasında önemli bir rol oynarlar. Sanat, geçmişin mirasını çağdaş bir şekilde yorumlama ve gelecek nesillere aktarma aracıdır. Sanatçılar, kültürel ve tarihi referansları kullanarak insanları ortak değerler üzerinde birleştirir ve toplumun kimliğini ve köklerini hatırlatır.

Günümüz sanatçıları, mitolojik figürlerin sahip olduğu özellikleri ve etkileri günümüz dünyasına taşırlar. Sanat, insanların duygusal, zihinsel ve sosyal dünyalarına dokunan, toplumun dönüşümünü ve ilerlemesini sağlayan güçlü bir araçtır. Günümüz sanatçıları, mitolojik figürlerin sunduğu ilham ve yol gösterici nitelikleri modern bir perspektifle yeniden yorumlar ve insanlara yeni bir bakış açısı sunarlar. Bu metaforik bağlantı, sanatın evrensel gücünü vurgulayarak insanların içsel yolculuklarında ve toplumsal gelişimde sanata olan inancı ve değeri artırır. Prometheus miti, çağdaş sanatçılar arasında güçlü bir ilham kaynağı olmuştur. Prometheus figürü, isyanı, yaratıcılığı ve özgür düşüncüyü sembolize etmesiyle birlikte, günümüz sanatçıları tarafından çeşitli şekillerde yorumlanmış ve eserlerinde yansıtılmıştır. Prometheus mitinin çağdaş sanat sahnesindeki etkisini anlamak için, sanatçıların figürü nasıl ele aldığını ve eserlerinde nasıl kullanarak mitin sembolik anlamlarını ifade ettiklerini incelemek önemlidir.

Görsel 22. Joachim van der Vlugt, Prometheus III, 2022. Görsel 23. Andy Dobbie, Torso III – Prometheus Devoured, 2022.

Birçok çağdaş sanatçı, Prometheus figürünü kendi sanatsal ifadelerinde keşfetmiş ve mitin sembolik anlamlarını güncel bağlamlarda yeniden yaratmıştır. Bazı sanatçılar, Prometheus'un isyanını ve otoriteye meydan okumasını vurgulayarak toplumsal ve politik eleştiriler yapmışlardır. Eserlerinde Prometheus'u temsil eden heykeller, resimler ve enstalasyonlar, güncel siyasi durumlarla ilişkilendirilerek adaletsizliklere karşı duruşu simgelemektedir.

Diğer sanatçılar ise Prometheus'u yaratıcılığın kaynağı olarak ele almış ve insan potansiyelini ortaya çıkaran bir figür olarak resmetmişlerdir. Yaratıcı süreçleri ve sanatın insanın iç dünyasını nasıl açığa çıkardığını ifade etmek için Prometheus mitinin sembolik anlamlarını kullanmışlardır. Özellikle çağdaş performans sanatında, Prometheus'un ateşi taşıması ve insanlara yaratıcılığı hediye etmesi teması sıklıkla karşımıza çıkmaktadır.

Ayrıca, çağdaş sanatçılar Prometheus mitini özgür düşünce ve bilgiye erişimin önemini vurgulamak için de kullanmaktadır. İnternet ve dijital çağın getirdiği bilgiye kolay erişim olanaklarına dikkat çeken sanat eserleri, Prometheus'un insanlara bilgi ve aydınlanma getirmesini yansıtmaktadır. Dijital sanat formları ve medya projeleri, özgür düşünceyi teşvik eden ve bilgiye erişimi destekleyen bir Prometheus ruhunu yansıtmaktadır. Thomas Feuerstein'in "Prometheus Delivered" adlı eseri farklı yapısı ile çok sıra dışı bir ele alıştır (Görsel 24).

Thomas Feuerstein'in Prometheus Delivered [Prometheus Teslim Edildi] adlı eseri için ilham kaynağı olmuştur. Bu iddialı enstalasyon, bilim kurgu ile mitoloji arasında, ütopya ve distopya arasında, yavaşça yok olmanın hikayesini somutlaştıran bir anlatıdır. Zincire vurulmuş Prometheus'u temsil eden bir mermer heykel, taş yiyen bakteriler tarafından yavaşça çürütülür. Aynı bakterilerle beslenen insan karaciğer hücreleri, Prometheus için yapay bir karaciğer yetiştirmek için kullanılır. Fermante edilip damıtıldıklarında, alkolik bir içecek üretirler. Radyo yoluyla yayımlanan bir bilim kurgu hikayesi, insanlığın olası bir şekilde etobur bir hal almasını da anlatır (Feuerstein, 2019).

Görsel 24. Thomas Feuerstein, Prometheus Delivered, 2017.

Prometheus'un ateşi taşıma eylemi, sanatçılarla benzerlikler taşır ve sanatın toplumsal dönüşümdeki rolünü yansıtır. Prometheus'un insanlığa ateşi getirerek onları aydınlatması, sanatçıların da topluma yeni fikirler, ilham ve bilgi sunma görevini üstlendiklerini gösterir. Bu bölümde, Prometheus'un ateşi taşıma eyleminin sanatçılarla benzerliklerini ve sanatın toplumsal dönüşümdeki rolünü inceleyeceğiz.

Prometheus, ateşi insanlara getirerek onlara yaratıcılık ve ilham kaynağı olur. Sanatçılar da yaratıcı güçlerini kullanarak eserlerini topluma sunar ve insanlara yeni fikirler, duygular ve perspektifler sunarak ilham verir. Hem Prometheus hem de sanatçılar, insanları düşünmeye teşvik eder, mevcut düzeni sorgulamaya ve yeni olanakları keşfetmeye yönlendirir.

Prometheus'un ateşi çalma eylemi, isyan ve toplumsal değişim arzusunu temsil eder. Sanatçılar da toplumsal normlara karşı çıkabilir, eleştirel düşüncüyü teşvik edebilir ve mevcut düzene meydan okuyabilir. Sanat, tabuları yıkar, sınırları aşar ve dönüşüm için bir araç haline gelir. Sanatçılar, Prometheus gibi, toplumsal dönüşüm ve adalet için mücadele ederler ve yeni bir gelecek inşa etme potansiyeline sahiptirler.

Sanatın toplumsal dönüşümdeki rolü, insanların farkındalığını artırma ve değişim için bir itici güç olma yeteneğine dayanır. Prometheus, ateşi insanlara getirerek onları aydınlatırken, sanat da insanların duygusal, zihinsel ve sosyal olarak aydınlanmasına katkıda bulunur. Sanat eserleri, toplumsal sorunlara dikkat çeker, adaletsizlikleri eleştirir ve insanların düşüncelerini ve davranışlarını değiştirmelerine yardımcı olur. Sanatçılar, Prometheus figürüyle benzerlik gösterirken, sanat da Prometheus'un ateşini temsil eder. İnsanlara ışık, ilham ve bilgelik sunan sanat, toplumsal dönüşümde önemli bir rol oynar ve insanların dünyayı daha iyi bir yer haline getirmek için çabalamasına yardımcı olur.

Prometheus'un İzinde Sanatın Topluma ve İzleyiciye Etkisi

Sanatın gücü, izleyiciler üzerinde derin etkiler yaratma ve toplumsal değişim için bir katalizör olma potansiyelini taşımaktadır. Prometheus mitinin temalarını ele alan sanat eserleri, izleyicilerde düşünce ve duygusal bir etki bırakarak toplumsal dönüşümü tetikleyebilmektedir. Sanat, izleyicilerde ötekini tanıma ve farkındalık yaratma gücüne sahiptir. Prometheus mitini temsil eden sanat eserleri, izleyicilerin Prometheus'un yaşadığı zorluklara ve haksızlıklara karşı isyanını anlamalarını sağlayarak, toplumdaki eşitsizliklere ve adaletsizliklere duyarlılık geliştirmelerini teşvik edebilir. Sanat, izleyicilerin sorunlara farklı bir bakış açısıyla yaklaşmalarını sağlayarak toplumsal değişimin ilk adımlarını atabilir. Sanatçılar, Prometheus mitini kullanarak toplumsal eleştirilerde bulunabilir ve izleyicileri düşünmeye yönlendirebilirler. Eserlerde sunulan görsel ve sembolik dil, izleyicilerin toplumsal meseleleri sorgulamalarını ve tartışmalarını sağlar. Prometheus figürü, insanların özgürlük, adalet ve insan hakları gibi konulara odaklanmalarını teşvik edebilir ve toplumsal değişim için bir motivasyon kaynağı olabilir. Prometheus miti, başkaldırı ve direnişin sembolüdür. Sanat eserleri, Prometheus figürünü kullanarak izleyicilerde direniş ruhunu canlandırabilir ve onlara cesaret vererek toplumsal değişim için aktif bir rol oynamalarını teşvik edebilir. Sanat, izleyicilerde içsel bir dönüşüm yaratma potansiyeline sahiptir ve bu da toplumda değişimi başlatma gücüne dönüşebilir.

Sanat eserleri, toplumsal değişimi tetikleyen diyaloglar ve hareketlerin başlamasına katkıda bulunabilir. Prometheus mitiyle ilişkilendirilen sanat, izleyicileri bir araya getirerek toplumsal sorunları tartışmalarını, farkındalık oluşturmayı ve toplumda pozitif değişim için ortak hareket etmeyi teşvik eder. Bu süreç, toplumsal değişimi gerçekleştirmek için birlikte çalışan bir topluluğun oluşmasına yol açabilir.

SONUÇ

Bu makalede, Prometheus figürünün mitolojik kökenlerinden sanatta nasıl temsil edildiğine, ateşi taşıma eyleminin sanatçılarla benzerlikleri ve sanatın toplumsal dönüşümdeki rolüne kadar geniş bir yelpazede konular ele alındı. Prometheus mitinin, birçok kültürde ve mitolojide ortak bir temayı temsil ettiği görülmüştür. İnsanlara bilgelik ve ilham veren ve toplumsal dönüşüm getiren bir figür olarak farklı mitolojilerdeki tanrı ve tanrıçalar aracılığıyla da ifade edilmiştir.

Prometheus figürü, sanatta da yoğun bir şekilde temsil edilmiştir. Sanat eserlerinde Prometheus, ateşi taşıırken, zincirlere bağlanırken veya mitolojik figürlerle etkileşimde bulunurken resmedilmiştir. Bu temsiller, Prometheus'un insanlığa getirdiği bilgeliliği, başkaldırısını ve özgürlük arayışını yansıtmaktadır. Sanatçılar, Prometheus mitinin sembolik anlamını ve insanlık tarihindeki önemini yansıtmak için bu figürü kullanmışlardır.

Prometheus miti, felsefe dünyasında da geniş yankılar uyandırmıştır. Mitin temaları ve sembolizmi, birçok düşünürün dikkatini çekmiş ve felsefi tartışmalara ilham vermiştir. Prometheus figürü, yaratıcılık, isyan, özgür düşünce ve toplumsal dönüşüm gibi önemli felsefi kavramları temsil etmektedir. Bir örnek olarak, Alman filozof Friedrich Nietzsche, Prometheus mitini "zihnin isyanı" olarak yorumlamıştır. Ona göre, Prometheus figürü, insanın

sınırları aşma isteğini, kendini gerçekleştirme arzusunu ve özgür düşüncüyü temsil etmektedir. Nietzsche'ye göre, Prometheus'un isyanı, insanın geleneklere, otoritelere ve toplumsal normlara karşı çıkarak özgürleşme yolunda attığı adımları ifade etmektedir.

Prometheus'un ateşi çalması, insanlığın keşfetme isteğini, yenilikçiliği ve sınırları zorlamayı simgeler. Bu temalar, sanatçılar aracılığıyla da ifade edilmiştir. Çağdaş sanatçılar, Prometheus mitinden ilham alarak eserlerinde yaratıcılığı, isyanı ve özgür düşüncüyü vurgulamışlardır. Sanatın izleyici üzerindeki etkisi ve toplumsal değişimi nasıl tetikleyebileceği de tartışılmıştır. Sanat, insanların duygusal tepkilerini uyandırarak, düşünmeye teşvik ederek ve toplumsal konuları ele alarak insanlarda değişim yaratabilir. Prometheus figürü, izleyicilerde cesaret, umut ve ilham uyandırabilir. Sanat, toplumsal değişimi tetikleyebilir ve dönüşüm sürecine katkıda bulunabilir.

KAYNAKÇA

Asena. (2023). Türk Mitolojisi ve Türk tarihi açısından önemli olan Dişi Kurt Asena nedir? <https://legionehistoria.wordpress.com/2020/07/10/turk-mitolojisi-ve-turk-tarihi-acisindan-onemli-olan-disi-kurt-asena-nedir/> adresinden 23 Haziran 2023 tarihinde alınmıştır.

Anansi. (2023). Anansi: Düzenbaz Tanrı. <https://mythlok.com/anansi/> adresinden 23 Haziran 2023 tarihinde alınmıştır.

Augustyn. A. (2023). Loki. <https://www.britannica.com/topic/Loki> adresinden 20 Haziran 2023 tarihinde alınmıştır.

Atış. N. (2018). Understanding in The Problem Of Limit Of Knowledge in The Philosophy Of John Locke. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD) Eurasian Journal of Researches in Social and Economics (EJRSE) ISSN:2148-9963.*

Benito, C. A. (1969). "Enki And Ninmah" And "Enki and The World Order" <https://www.proquest.com/openview/d73ec6667845958d2f68d39f19ff9eb2/1?pq-origsite=gscholar&cbl=18750&diss=y> adresinden 20 Haziran 2023 tarihinde alınmıştır.

Bragi. (2023). Bragi. <https://www.newworldencyclopedia.org/entry/Bragi> adresinden 20 Haziran 2023 tarihinde alınmıştır.

Brancusi. C. (2010). Prometheus, 1912. <https://www.kettlesyard.co.uk/collection-item/prometheus/> adresinden 24 Haziran 2023 tarihinde alınmıştır.

Cartwright. M. (2015a). Saraswati. <https://www.worldhistory.org/Sarasvati/> adresinden 16 Haziran 2023 tarihinde alınmıştır.

Cartwright. M. (2015b). Agni. <https://www.worldhistory.org/trans/tr/1-12560/agni/> adresinden 16 Haziran 2023 tarihinde alınmıştır.

Cartwright. M. (2015c). Kukulcan. <https://www.worldhistory.org/Kukulcan/> adresinden 22 Haziran 2023 tarihinde alınmıştır.

Cartwright. M. (2021). Lugh. <https://www.worldhistory.org/Lugh/> adresinden 22 Haziran 2023 tarihinde alınmıştır.

Dağ. U. (2022). Aristoteles'in Eudaimonia Kavramı Işığında Erdem Etiği Öğretisi. *Sosyal Bilimler Alanındaki Gelişmeler 2. İzmir: Duvar Yayınları.*

Dobbie. R. (2022). New Sculpture: TORSO III – Prometheus Devoured. <https://andydobbie.art/new-sculpture-torso-iii-prometheus-devoured/> adresinden 17 Haziran 2023 tarihinde alınmıştır.

Greene, K. (2022). Prometheus and Coyote: The Theft Of Fire. <http://www.bellaonline.com/articles/art304671.asp> adresinden 17 Haziran 2023 tarihinde alınmıştır.

Eren, I. (2018). Arthur Schopenhauer'a Göre Dünyayı Sanatla Anlamak. *Kaygı* 30/2018: 93-102.

Etgü. Y. T. ve Pekşen. O. (2023). Sümerlilerde Din Anlayışı ve Tanrı Algısı. *Gaziantep University Journal of Social Sciences* 2023 22(2) 511-525.

Feuerstein. T. (2019). Thomas Feuerstein – Prometheus Delivered. <https://www.labiennaledelyon.com/fr/biennale/art-contemporain-2019/expo-internationale/thomas-feuerstein-prometheus-delivered> adresinden 25 Haziran 2023 tarihinde

Goethe. J. W. V. (2003). Prometheus. <https://www.antoloji.com/prometheus-siiri/> adresinden 23 Haziran 2023 tarihinde

Gökalp. Z. (1976). Türlerin Töresi. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Hesiodos. (1977). Hesiodos Eseri ve Kaynakları. (Çev. Sabahattin Eyuboğlu ve Azra Erhat). Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi,

İnti. (2023). İnti: Güneş Tanrısı. <https://mythlok.com/inti/> adresinden 22 Haziran 2023 tarihinde alınmıştır.

Kamu. A. (2023). Albert Camus: Prometheus Geri Gelse, Bugünün İnsanları Onu Kayaya Çivilerlerdi. <https://www.cafrande.org/albert-camus-prometheus-geri-gelse-bugunun-insanlari-onu-kayaya-civilerlerdi/> adresinden 24 Haziran 2023 tarihinde alınmıştır.

Kaymak, M. (2023). Aydınlanma Nedir Sorusuna Yanıt. <https://mkaymak.wordpress.com/aydinlanma-nedir-sorusuna-yanit-2/> adresinden 15 Haziran 2023 tarihinde alınmıştır.

May. R. (2001). Yaratma Cesareti. (Çev. Alper Oysal). İstanbul: Metis Yayınları.

Od Ana, (2020). Ateş Tanrıçası Od Ana. <https://www.turkiyeforumlari.net/konular/ates-tanricasi-od-ana.142397/> adresinde 23 Haziran 2023 tarihinde alınmıştır.

Öztürk M. C. Mülkiyet ve Özgürlüğe Dair İki Görüş: Rousseau ve Hegel. FLSF (Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi). 2021 Bahar, sayı: 31, ss. 193-210. ISSN 2618-5784.

Raalte. V. G. (2022). The Hindu Goddess Saraswati. <https://study.com/learn/lesson/hindu-goddess-saraswati-wife-brahma.html> adresinden 21 Haziran 2023 tarihinde alınmıştır.

Seccombe. E. (2013). Erica Seccombe. <https://www.ericaseccombe.com/modern-prometheus> adresinden 25 Haziran 2023 tarihinde alınmıştır.

Svarog. (2023). Slav Tanrısı Svarog. <https://viking-workshop.com/slavic-god-svarog> adresinden 21 Haziran 2023 tarihinde alınmıştır.

Taiora. M. (2020). Tāne Mahuta Research Assessment Whakairo <https://www.studocu.com/en-nz/search/tane%20mahuta> adresinden 19 Haziran 2023 tarihinde alınmıştır.

Theobald. U. (2012). Fu Xi. <http://www.chinaknowledge.de/History/Myth/personsfuxi.html/> adresinden 16 Haziran 2023 tarihinde alınmıştır.

Thoth. (2023). Thoth Kimdir? | Mısır Mitolojisinde Denge Tanrısı. <https://mitolojiktanrilar.com/thoth-kimdir-misir-tanrisi-thoth/> adresinden 19 Haziran 2023 tarihinde alınmıştır.

Turanlı, A. (2017). Martin Heidegger on Technology: A Response to Essentialist Charge. Kilikya Felsefe Dergisi (2). pp. 1-16.

Uygun O. (2020). Immanuel Kant ve Ahlakın Temel İlkesi. YÜHFD, C.XVIII, 2021/2, s. 1439-1455.

Yıldırım, (2018). Hobbes'un Mutlakçı Devlet Anlayışı. <https://www.mepanews.com/hobbesun-mutlakci-devlet-anlayisi-180h.htm> adresinden 15 Haziran 2023 tarihinde alınmıştır.

Wright. G. (2022). Ame-no-Uzume. <https://mythopedia.com/topics/ame-no-uzume> adresinden 21 Haziran 2023 tarihinde alınmıştır.

Görsel Kaynakçası

Görsel 1. <https://www.britannica.com/topic/Prometheus-Greek-god>

Görsel 2. <https://ancient-mesopotamia.tumblr.com/post/44227754095>

Görsel 3. <https://www.worldhistory.org/image/4239/saraswati/>

Görsel 4. <https://www.astroved.com/astropedia/en/gods/agni>

Görsel 5. https://tr.wikipedia.org/wiki/Fu_Xi

Görsel 6. <https://storytellingforeveryone.net/how-coyote-stole-fire/>

Görsel 7. <https://skjalden.com/loki-punishment/>

Görsel 8. <https://www.studocu.com/en-nz/search/tane%20mahuta>

Görsel 9. <https://mitolojiktanrilar.com/thoth-kimdir-misir-tanrisi-thoth/>

Görsel 10. <https://mythopedia.com/topics/ame-no-uzume>

Görsel 11. <https://www.worldhistory.org/Kukulcan/>

Görsel 12. <https://www.newworldencyclopedia.org/entry/Bragi>

Görsel 13. <https://viking-workshop.com/slavic-god-svarog>

Görsel 14. <https://en.wikipedia.org/wiki/Lugh>

Görsel 15. <https://www.thenaturalsapphirecompany.com/>

Görsel 16. https://www.about-jamaica.com/anansi_the_spider/

Görsel 17. <https://www.turkiyeforumlari.net/konular/ates-tanricasi-od-ana.142397/>

Görsel 18. <https://www.habernediyor.com/images/upload/turk-mitoloji-5.png>

Görsel 19. https://en.wikipedia.org/wiki/Prometheus_%28Manship%29

Görsel 20. <https://www.kettlesyard.co.uk/collection-item/prometheus/>

Görsel 21. <https://www.ericaseccombe.com/modern-prometheus>

Görsel 22. <https://artistics.com/artwork/prometheus-iii/>

Görsel 23. <https://andydobbie.art/new-sculpture-torso-iii-prometheus-devoured/>

Görsel 24. <https://www.labiennaledelyon.com/fr/biennale/art-contemporain-2019/expo-internationale/thomas-feuerstein-prometheus-delivered>